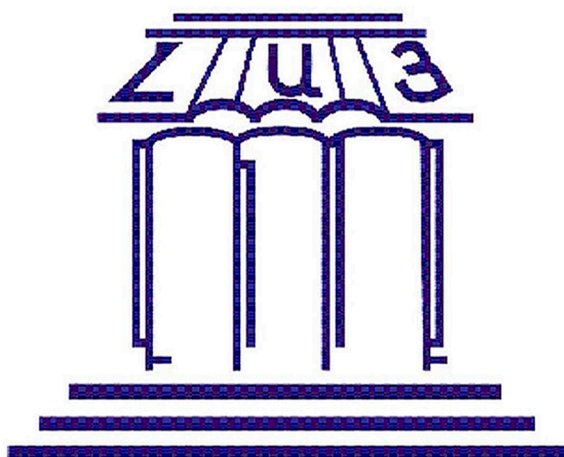

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

24447

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻՍՑԵՔ

Ա. ԳՈՒՐԵՎԻՉ

== ԼԵՆԻՆԸ ==

Յ Ե Վ

ԱՐՅԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Արհմիությունների կորերդի № 9.

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1925

331-88

9-99

ՀԱՄԽ-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՄԲ ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ

№ №

1. Բանվորական շարժման պատմությունը Անգլիայում, ֆրանսիայում և Գերմանիայում	Ա.Կ-Ա.Կ	« — 75 Կ.
2. Գործարկումների և տեղկումների ուղեցույց	—	« 1 —
3. Աշխատանքի որևէ սպիտակ	—	« — 15
4. Պրոֆեսիոնալ շարժումը Ռուսաստանում	Ա.Կուկին	« — 60
5. Գործարկումների և տեղկումների անկիւնները	Սեմյուշկին	» — 25
6. Սոցիալական ապահովագրությունը	Փաբրիկանս	» — 20
7. Անարկիստ Արևելքի բանվորական շարժման մասին (սպասում)	Ելցուսի	» — 50
8. Արհմիությունների խնդիրները և գործակերպը (սպասում և)	Լագովսկի	» — 30
9. Հոսանքների պայքարը համաշխարհային արհեստակցական շարժման մեջ (սպասում)	Լագովսկի	» — 15
10. Սիֆիլիս	Բժ. Սելիֆյանի	» — 5
11. Մոլորիկ	Բժ. Կարապետյանի	» — 5
12. Յերեկ Բնակարանային	Ինստիտուտ	» — 5
13. Բանվորների և ծառայողների ապահովագրումը հաշմանդամության դեպքում	Բիլոզուկ	» — 20
14. Աշխատանքի հաշմանդամների ապահովագրումը հաշմանդամության դեպքում	»	» — 20

331.88
4-99

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ

Ա. ԳՈՒՐԵՎԻՉ

2A
39481

== ԼԵՆԻՆԸ ==

Յ Ե Վ

ԱՐՋԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Արհմիությունների Խորհրդի № 9.

ՅԵՐԵՎԱՆ

1925

ՆԱԽԱԲԱՆ

Միությունների դերի յեզվ խնդիրների Լենինյան բմբրո-
նումը Ռուսաստանի արհեստակցական շարժման յեզվ ամբողջ
աշխարհի հեղափոխական արհշարժման տեսության յեզվ քա-
ղաքականության հիմքն է: Իմանալ, թե ինչպես եր Լենինը
միությունների խնդիրներն բմբրոնում յեզվ պրոլետարիատի դա-
սակարգային կռվի մեջ նրանց դերը գնահատում—նշանակում
է յուրացնել հեղափոխական արհշարժման հիմունքները:

Մեզ մոտ հեղափոխական, առաջին հերթին մեր արհշարժ-
ման թեորիան, քաղաքականությունն ու պրակտիկան շարա-
դրող գրականությունը շատ աղքատ է: Հատկապես նրա տե-
սական հիմունքները դեռ կարոտ են մշակման: Ընթերցողի
ուշադրությանն առաջարկված այս գրքույկը հավակնություն
չունի այդ— դեռ ապագայի— գրականությանը վերագրվելու:
Նրա նպատակը շատ համեմատ է: Նա նպատակ ունի թեկուզ
համառոտ, բայց, վոր գլխավորն է, ընթերցողներին լայն շրջա-
նի համար մատչելի ձևով՝ շարադրել Լենինի թեորիայի հի-
մունքները արհշարժման մասին:

Այս գրքույկի ընթերցանության համար, ըստ հեղինակի,
պահանջվում է միայն Մարքսի յեզվ Լենինի ուսմունքների
տարրական հիմունքների ծանոթություն. այսինքն այնքան,
վորքան տալիս են խմբակային պարագմունքները կամ քաղ-
գրագիտության դպրոցները: Հեղինակը յուր նպատակին յիռ-
վին հասած կը լինի, յեթե այս գրքույկն այդպիսի ընթերցո-
ղին պարզորոշ գաղափար տա Լենինի միություններին վե-
րաբեյալ ուսմունքի հիմունքների մասին կապիտալիզմի յեզվ
պրոլետարիատի դիկտատուրայի անցման շրջանում, հետեւաբար
յեզվ հեղափոխական արհշարժման հիմնական սկզբունքների
մասին:

3344-84

Գոարեւպար № 5 բ. Տիրաժ 5000. Պատվեր 3236.

Տպագրական Տրեստի 2-րդ տպարան, Յերեվան.

ԳԼՈՒԽ I

ԼԵՆԻՆԻ ՈՒՍՄՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԻԵ- ՄԱՆ ԱՐՀԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԼԵՆԻՆԸ—ՇԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԱՐՀՇԱՐԺՄԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱՌՈՍ

Լենինի մեծ ուսմունքը պրոլետարիատի հեղափոխական կռիվի մասին կառուցված է այն բանի ուսումնասիրութեան վրա, թե ինչպես այդ դասակարգն աճում է, վերպես իր հատուկ պատմական խնդիրները գիտակցող դասակարգ։ Բանվոր դասակարգը վոչ միանգամից, վոչ իւրամբողջութեամբ միասին է սկսում հասկանալ, վոր կադրիստալի տապալումը և սոցիալիստական տնտեսութեան կազմակերպումը նրա պատմական մեծ խնդիրն է։ Տեսնել և ըմբռնել բանվորների դասակարգային կռիվի զարգացման ուղին և այդ ըմբռման վրա հիմնված ղեկավարել այն— ահա ինչն էր համարում Լենինը պրոլետարիատի առաջավոր մասի՝ նրա հեղափոխական կուսակցութեան խնդիրը։ Ուստի Լենինի ուսմունքը, վորպես բաղադրիչ մաս, պետք է իր մեջ պարունակեր նաև բանվորների արհեստակցական կռիվի հարցերի հեղափոխական-մարքսիստական մշակումը։ Կապիտալի և նրա պետութեան դեմ դասակարգային, հեղափոխական-քաղաքական կռիվի անհրաժեշտութեանը գիտակցող բանվորն ինչպես պետք է վերաբերվի կապիտալի դեմ իր շահերի արհեստակցական պաշտպանութեան խնդրին։

Ի՞նչ հարաբերութեան մեջ է գտնվում բանվորների այս արհեստակցական կռիվը պրոլետարիատի, վորպես դասակարգի, ընդհանուր քաղաքական կռիվի հետ։

Համաշխարհային բանվորական շարժումն է ստեղծել արհմիութեանները, նա յե ստեղծել նաև պրոլետարիատի կուսակցութեանները։ Ի՞նչ փոխհարաբերութեան մեջ են բանվոր դասակարգի այս կազմակերպութեանները, և ի՞նչն է դրանցից յուրաքանչյուրի խնդիրը։

Բավական է այս հարցը գնել, վոր մենք տեսնենք, թե դորժ ունենք համաշխարհային բանվորական շարժման հիմնական խնդիրների հետ։

Վորոնք են դասակարգային կռիվի զարգացման պայմանները, ի՞նչպես է բանվոր դասակարգն այդ կռիվի ընթացքում իրապես դառնում իր պատմական հատուկ խնդիրներն ունեցող դասակարգ։ Ի՞նչ է պրոլետարիատի կուսակցութեանը, ի՞նչ փոխհարաբերութեան մեջ են դասակարգն ու կուսակցութեանը, բանվորների տնտեսական և քաղաքական կռիվը,— ահա այդ հարցերը։

Անարխիզմն ու մարքսիզմը համաշխարհային բանվորական շարժման այդ հիմնական հարցերի յերկու տարբեր պատասխաններն էլին։ Այդ յերկու հիմնական պատասխաններին հետագայում ավելանում է յերրորդը՝ համաշխարհային րեֆորմիզմի և սոցիալ-համաձայնողականների պատասխանը։

Միութեան խնդիրների Լենինի ըմբռնման պատվանդանը Կարլ Մարքսի ուսմունքն է։

Մակայն Լենինը նախ զարգացրեց միութեան խնդիրների մարքսիստական ըմբռնումը ռեֆորմիստների դեմ կռիվիս, վորոնք գիտական սոցիալիզմի հիմնադրի մեծ ուսմունքն ազավաղում էլին։

Յերկրորդ՝ Լենինը գործադրեց Մարքսի ուսմունքն արհմիութեանների, ինչպես և բանվոր դասակարգի այլ կռիվների նկատմամբ այնպիսի պայմաններում, վոր Մարքսը չէր կարող ուսումնասիրել։

Լենինի գաղափարական դնկավարութեամբ պրոլետարական դիկտատուրայի շրջանի ուսանական միութեանները փորձը նոր եղեր պրեց համաշխարհային արհմիութեան պատմութեան մեջ:

Այդ փորձի վրա յեղ կառուցված է Լենինի ուսմունքը միութեանների գերի մասին՝ պրոլետարիատի դիկտատուրայի անցման շրջանում:

Այդ ուսմունքը, վորպես ինքնուրույն գլուխ, պետք է մտնի միութեանների խնդիրների ընդհանուր հեղափոխական-մարքսիստական ըմբռնման մեջ: Այդ գլուխը ամբողջովին է նորից Լենինն է գրել:

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՌՎԻ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ինչպես հայտնի յէ, Լենինի առաջին գրվածքներից է նրա մի գրքույկը, վոր նվիրված է սուգանքների հարցին: Լենինն անցյալ դարավերջի ֆարրիկաներում է գործարան-աներում իշխող ալլանդակութեանների և ճնշման մերկցումները համարում էր բանվորին կապիտալի դեմ կռվի գրգելու միջոցներից մեկը: Հասկանալ, վոր աշխատանքի քիչ թէ շատ տանելի պայմաններ ձեռք բերելու կռվում իր և իր աշխատանքի ընկերոջ շահերը նույնն են, — դասակարգային դիտակցութեան զարգացման առաջին քայլն է:

Լենինը հետագայումն էլ դնահատում էր դասակարգային կռվի այդ առաջին քայլերի նշանակութեանը:

1902-ին գրած իր «Ի՞նչ անել» գրքում Լենինն ասում է. — «Տնտեսական կռիվը բանվորների կռիւկալի կռիւն է՝ բանվորական ուժը վաճառելու նպաստավոր պայմաններ ձեռք բերելու, աշխատանքի պայմանները և բանվորների կյանքը բարվոքելու համար: Այդ կռիւն անհրաժեշտաբար հանդես է գալիս վորպես արհեստակցական կռիւ, վարձակալի տարրեր արհեստներում աշխատանքի պայմանները խիստ բազմազան են, հետևաբար և այդ պայմանների բարվոքման կռիվը չի կարող ըստ արհեստի չմղվել»:

Յերկար տարիներ հետո նույն բանի մասին Լենինը Խորհուրդների III համագումարում կրկնում է (1920 թ.). — «Կապիտալիզմի ժամանակ, — ասում է Լենինը III համագումարի ճառում, — բանվորների միացումը տեղի յեր ունենում ըստ համաքարութեան և ըստ արհեստի: Դա առաջադիմական յերեույթ էր, ալլապես պրոլետարիատը միասնալ չէր կարող: Անհեթեթութեան է ասել, թէ պրոլետարիատը միանգամից իբրեւ դասակարգ կարող էր միանալ: Այդպիսի միացում կարող էր տեղի ունենալ միայն տասնամյալների ընթացքում»:

Այսպես էր հասկանում Լենինը բանվորների արհեստակցական կռվի անխուսափելիութեանը:

Բանվոր դասակարգն աճում է վորպես դասակարգ, սկսում է գիտակցել իր հատուկ դերը, իր հատուկ խնդիրները կապիտալիստական հասարակակարգում՝ միայն կապիտալի դեմ մղած կռվի ընթացքում:

Նրա միացումը տեղի յէ ունենում ամենից առաջ աշխատանքի պայմանների բարվոքման կռվի հողի վրա: Աշխատանքի շուկայում բանվորը բաղխվում է կապիտալիստի և ուրիշ բանվորների հետ, վորոնք իրենց բանվորական ուժն են վաճառում. — ավելի լավ չէ՞ բանվորների համար համաձայնութեան դալ, թէ ինչպէս համեմատելի դուրս գան կապիտալիստի դեմ:

Համաքարութեան մեջ ֆարրիկայում և գործարանում արտադրութեան պրոցեսն ինքն է բանվորներին մի խմբակցութեան մեջ ձուլում. ավելի լավ չէ՞ գործատիրոջ դեմ ուղղված գործողութեանների մեջ համեմատելիութեան դալ, քան բաժան-բաժան դուրս գալ և անպայման պարտվել:

Սրանք տարրական մտքեր են. այդ ձգտումները բնական են ամեն մի բանվորի համար, մինչև իսկ այնպիսի բանվորի համար, վորը դեռ չի լսել այն մասին, թէ բանվոր դասակարգը բոլոր աշխատավորներին կապիտալի լծից ազատելու և սոցիալիստական նոր հասարակակարգ ստեղծելու լայն խնդիրները կարող է առաջադրել իրեն: Լենինն

այսպիսի տարրական կազմակերպման հանգես գալը գնահատում է վորպես «բանվոր դասակարգի հսկա առաջադիմութիւն, կապիտալիզմի զարգացման սկզբում, վորպես անցումն բանվորների անջատ և անույնական դրութիւնից դեպի դասակարգային միացման սկզբնաւորութիւնը»:

Վոչ վոք Լենինի պես չի կարողացել պարզ գնահատել բանվոր դասակարգի իրական ուղիները, ուսումնասիրել, թե ինչպէս այդ դասակարգն աճում է՝ զարգացման տարբեր շրջաններ անցնելով: Մտածել անգամ այն մտախն, թե պրոլետարիատն ամբողջովին կամ նրա՝ մեծամասնութիւնը կապիտալիզմի պայմաններում ի վիճակի լի մշակել իր համար բոլորովին պարզ սոցիալիստական գիտակցութիւն, սոցիալիստական համոզմունքներ և բնավորութիւն կուս ամբութիւն, Լենինը համարում էր վտանգալիս խաբէյութիւն, կապիտալիզմի պաճուճանք:

Բանվոր դասակարգը կապիտալիզմի ժամանակ ապրում է այնպիսի պայմաններում, վոր նրան ճնշում են թե ֆիզիքապես և թե բարոյապես:

Կապիտալիստական շահագործման ճնշումը ուժերի միայն չնչին մնացորդն է թողնում միջին բանվորին՝ արտագործարանային կյանքի և գործունեյութիւն համար: Ամբողջ կապիտալիստական հասարակութիւնը՝ յուր կազմակերպութիւնով, յուր յեկեղեցիով, դպրոցով, մամուլով, իր ամբողջ քաղաքականութիւնը ձգնում է միջին բանվորի հոգեկանը, ստիպում է նրան հաճախ կապիտալիստական ախոռը ինչ վոր անխուսափելի և բնական համարել: Այդպիսի բանվորը հազար թելերով կապված է կապիտալի, մանր-բուրժուական նախապաշարունակների և քաղքենիական պատրանքների հետ:

Ուստի այդպիսի բանվորի համար արհեստակցականութեն կազմակերպվելը անհրաժեշտ և անխուսափելի քայլն է դեպի դասակարգային գիտակցութիւն հետագա զարգացումը: Այնուհետև նա քայլ առ քայլ կը մոտենա գիտակցութիւն ալիքի բարձր ստիճանին: Պետք է հատկանշել

թե ինչպէս է հասունանում այդ գիտակցութիւնը և ոգնել, վոր նա հասունանա:

Հեղափոխական առաջավոր բանվորները պետք է հասկանան այս արհեստակցական միութիւնների անհրաժեշտութիւնն ու անխուսափելիութիւնը բանվորական լայն մասսաների համար: Այս անհրաժեշտութիւնը չի կարող միանգամից հենց պրոլետարիատի՝ իշխանութիւնը ձեռք ձգելու հետևյալ սրն անհետանալ:

«Ձախութիւն մանկական հիվանդութիւնը» գրքույկում կապիտալիստական յերկրներ կոմունիստներին համար Լենինն ասում է. — «Կապիտալիզմն անխուսափելի կերպով սոցիալիզմին ժառանգութիւն է թողնում մի կողմից հին, դարերի ընթացքում առաջացած արհեստակցական և արհեստավորական տարբերութիւններ բանվորների միջև, մյուս կողմից արհեստակցական միութիւնները, վորոնք միայն շատ դանդաղ, տարիների ընթացքում կարող են զարգանալ և կը զարգանան ու կը դառնան ալիքի լայն, ալիքի քիչ համբարային, արտադրական միութիւններ, (վոր կընդգրկեն ամբողջ արդյունաբերութիւններ և վոչ միայն համբարութիւններ, արհեստներ ու պրոֆեսիաներ) և այնուհետև այդ արդյունաբերական միութիւնների միջոցով կը հասնեն մարդկանց մեջ գոյութիւն ունեցող աշխատանքի բաժանման վերացման և կը պատրաստեն ու կը դաստիարակեն մարդիկ, վորոնք բազմակողմանի զարգացած յեւ բազմակողմանի պատրաստված են, վորոնք ամեն բան կարող են անել: Այդ բանին է կոմունիզմը ձգտում, պետք է ձգտի և կը նսնի, միայն յերկար տարիներից հետո: Փորձել հենց այսօր գործնականում կիրառել բոլորովին զարգացած, կազմակերպված, ամբողջ և հասունացած կոմունիզմի դալիք արդյունքը, կը նշանակի չորս տարեկան յերկրային բարձրագույն մաթեմատիկա սովորեցնել: Մենք կարող ենք և պետք է սկսենք սոցիալիզմը կառուցել վոչ թե ֆանտաստիկ և վոչ թե հատկապես մեր ստեղծած

մարդկային մատերիալով, այլ կապիտալիզմի թողած ժառանգությունով»:

«ԻՆՔՆԱՄՓՈՓ» ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՎԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

Սակայն Լենինը միաժամանակ պարզ գիտակցում էր, վոր բանվորների՝ ինքն իրեն թողնված արհեստակցական-տնտեսական կռիվը հղի յե մեծ վտանգներով:

Վերոհիշյալ «Ինչ անել» գրքույկի մեջ Լենինը վրձնակոն կռիվ էր մղում ինտելիգենցիայի այն մասի հույսալքների դեմ, վոր ինքն իրեն մարքսիստ էր համարում:

Ինտելիգենտների այդ խումբը, Կուսկովայի և Պրոկոպովիչի գլխավորությամբ, վորոնք այժմ ապրում են սպիտակ գվարդիական գաղթականության մեջ, պնդում էր այն ժամանակ, վոր հարկ չկա ինքնուրույն բանվորական կուսակցություն կազմել, վոր մարքսիստական ինտելիգենցիայի գլխավոր ուշադրությունը պետք է ուղղված լինի դեպի բանվորների տնտեսական կռիվ կազմակերպումը: Առայժմ, — ասում էր «եկոնոմիստ» անունն ստացած այդ խումբը, — հարկ չկա ուշադրություն դարձնելու բանվոր գաղափարի քաղաքական կռիվ կազմակերպման վրա. թող ազատամիտ բուրժուազիան ցարիզմի դեմ կռվի, իսկ մենք առայժմ կը կազմակերպենք բանվորների արհեստակցական կռիվը. այն կռիվը, դեպի վորը տարերայնորեն մղվում են բանվորները ֆաբրիկաներում և գործարաններում ունեցած իրենց գրություն շնորհիվ: Այնուհետև արդեն տնտեսական կռիվն ինքը կը մղի բանվորներին դեպի քաղաքականություն:

Լենինը իր վերոհիշյալ գրքույկում ցույց էր տալիս, վոր իր մեջ պարփակված տնտեսական կռիվը վոչ մի յեբաշխիք չի տալիս, թե այդ կռիվը գաղափարապես կգառնա, թե նա կը համապատասխանի պրոլետարիատի առաջ կանգնած ընդհանուր գաղափարապես հեղափոխական խնդիրներին:

«Մի՞թե, — հարց էր տալիս նա, — անգլիական տրեյդ-յունիոնները (արհեստակցական միությունները) թշնամական դիրք չեն բռնել դեպի սոցիալիզմը: Մի՞թե գերմանական բանվորների մի մասը միացած չե կաթոլիկական ու միապետական բանվորական միությունների մեջ, մյուս մասը հիւշ-դուկերիանի, վորը հիմնված է անգլիական տրեյդ-յունիոնիզմի բուրժուական յերկրպագուների կողմից»:

«Ճիշտ չե, — ասում էր Լենինը, — վոր բանվորների տնտեսական կռիվը ինքն ըստ ինքյան տարերային կերպով մղում է բանվորներին դեպի գաղափարապես քաղաքականության ուղին»:

Մյուս կողմից չի կարելի անջատել բանվորների տնտեսական կռիվը նրանց քաղաքական կռիվից: Բուրժուազիան յերբեք չի անջատում եկոնոմիկական քաղաքականությունից: Նա հրաշալի կերպով հասկանում է, թե իր տնտեսական պետքերի բավարարման համար ինչպիսի գնք է տալիս նրան կապիտալիստական պետությունը:

«Դատարարների ամենաեյական և «վճռական» շահերը. — գրում է Լենինը, — կարող են բավարարվել ընդհանրապես միայն արմատական քաղաքական վերամոտրողուններով, իսկ մասնավորապես պրոլետարիատի հիմնական տնտեսական շահը կարող է բավարարվել միայն քաղաքական հեղափոխության միջոցով, վոր բուրժուազիայի դիկտատուրան կփոխարինի պրոլետարիատի դիկտատուրայով»:

Յեթե տնտեսական կռիվը չի միանում պրոլետարիատի քաղաքական կռիվին, նա անխուսափելիորեն առաջ է բերում բանվորական միությունների յենթարկումը բուրժուական քաղաքականության: Այն ժամանակ բանվորական միությունների քաղաքականությունը հեղափոխական-գաղափարապես լինելու փոխարեն դառնում է բանվորական գաղափարի բուրժուական քաղաքականություն: «Միջին» քաղաքականություն չկա և լինել չի կարող:

«Եկնոսմիստները» այն ժամանակ ցուցահանում էին «անտեսական կռվին տալ քաղաքական բնույթ» լուրերը: Նրանք լրջորեն ընդունում էին, վոր հենց դրանով իրանք մտադրություն են հայտնաբերում նաև քաղաքական կռիվ մղել: Նրանք հատկապես ընդգծում էին, վոր բանվորները տաքերայնորեն դեպի անտեսական կռիվ են մղվում իրենց կյանքի պայմանների շնորհիվ, վոր բանվորը կը հասկանա միայն այն կռիվը, վոր կապված է նրա անտեսական շահերի հետ:

Լենինը ծիծաղում էր այդ նշանաբանի վրա և ցույց էր տալիս, վոր նրա հետև ուրիշ բան չի թագնված, բայց յեթե նույն այդ արհեստակցական պահանջներին հասնելու ցանկությունը, միայն որենսդրական ճանապարհով: Բայց չէ՞ վոր, — գրում էր Լենինը, — այդ անում են նաև անդլիական արհեստակցական միությունները: Նրանք ձեռք են բերում գործադուլի ազատություն, կանանց և յերեխաների պաշտպանություն որենքների հրատարակություն և այլն:

Միթե այդ և պրոլետարիատի քաղաքական կռիվը: Ճիշտ չէ, ասում էր Լենինը, վոր բանվորները կարող են կռվել միայն այն նպատակների համար, վորոնք, բառիս նեղ իմաստով, անմիջականորեն կապված են նրանց անտեսական շահերի հետ: Քաղաքական կռվի մեջ պրոլետարիատի գիտակից ավանգարդը հանդես է գալիս վորպես թշնամի ամեն տեսակ ճնշման և ստրկության: Նա հանդես է գալիս վորպես առաջնորդ բնակչության բոլոր աշխատավոր շերտերի՝ ընդդեմ ցարիզմի և կապիտալիզմի: «Եկնոսմիստներն» իրենց նշանաբաններով իրապես ուզում էին բանվոր դասակարգի հեղափոխական-դասակարգային քաղաքականությունը, վոր ձգտում է պրոլետարիատի գիտատուրայի միջոցով վճռել բանվոր դասակարգի արմատական հարցերը, իջեցնել մինչ արեյդ-յունիոնիստական քաղաքականության մակարդակը, վորն իրեն սահմանափակում է կոպեկանոց խնդիրների կռիվով:

Այսպիսով Լենինը պարզ և կարուկ կերպով ցույց տվեց այն վտանգները, վորոնք կանգնած են բանվորական արհեստակցական միությունների առաջ, յեթե նրանք զարգանան առանց բանվոր դասակարգի քաղաքական կռվի հետ կապվելու:

Այն մասաները, վորոնք մտնում են միությունների մեջ, մտնում են այնպեղ իրենց համաքաղական, արհեստակցական շահերը պաշտպանելու ընդդեմ առանձին գործարանատիրոջ և կամ թե ընդդեմ նրանց միությունների: Այդ մասաները տակավին հաղարավոր թեկերով կապված են այն մանր բուրժուազիայի ստրկության անիծյալ հուզեբանություն հետ, վորի միջավայրից նրանք զուրս են յեկել:

Հենց այդ պատճառով էլ ինքն իր մեջ պարփակված արհեստակցական կռիվը տանում է դեպի պրոլետարական ույժերի բաժանումը ըստ արհեստակցական խմբավորումների և ըստ համաքաղականների, նրանց միմյանց հակադրելով: Հենց այդ պատճառով էլ նման պարփակված կռիվը բանվորական արհեստակցական կազմակերպությունը տանում է դեպի յենթարկումն ունեվոր դասակարգի շահերին:

Ինչը կարող է հիմնական յերաշխիք լինել բանվորական միությունների անելիքների նման աղճատման հնարավորությունների դեմ:

ՇԵՆԱՓՈԽԱԿԱՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴԵՐԸ

Այդ հարցին Լենինը պատասխանել է իր պրոլետարական կուսակցության ուսմունքով:

Լենինը մինչև Կոմինտերնի Համաժողովը գրած իր զրբույկներում արծարծել և զարգացրել է իր այդ ուսմունքը:

Նրա համար պրոլետարական կուսակցությունը կարող է պրոլետարիատի միայն մասը մի լինել: Կապիտալիս-

տական ստրկութեան պայմաններն այնպէս են, վոր հնարավորութեան չեն տալիս իր կազմակերպչական շրջանակներին մեջն առնել բանվորութեան մեծամասնութեանը: Չե՞ վոր կուսակցութեան մեջ մտնում են միայն ամենից ակտիվ, ամենից զիտակից և ամենից լինքնագոհ բանվորները:

Սակայն բանվոր դասակարգի մի մասը լինելով հանդերձ՝ կուսակցութեանը ներկայացնում է ամբողջ դասակարգը: Լենինը սովորեցնում էր, վոր բանվոր դասակարգի կուսակցութեանը բանվոր դասակարգից տարբեր շահեր չունի: Մինչև անգամ այն ժամանակ, յերբ Լենինը կոչում էր «եկոնոմիստ»-ների դեմ և յերբ այդ պատճառով նա շատ բնական կերպով քաղաքական խնդիրները պետք է առաջի պլանի վրա քաշեր, մինչև իսկ այդ ժամանակ Լենինն ազդեցություն էր, վոր հետևողական հեղափոխականների տակտիկան վոչ միայն չի անտեսում տնտեսական կովի խնդիրները, այլ ընդհակառակը, մենակ նա ապահովում է նրանց իրագործումը: Բանվորների հեղափոխական կուսակցութեանը արհեստակցական կովի խնդիրներն ևս իր խնդիրների մեջ է առնում, սակայն նա կապում է այն ընդհանուր դասակարգային շահերի հետ:

Հեղափոխական կուսակցութեանը տարբերվում է բանվորների ամբողջ մասնայից նրանով, վոր «նա գիտում է բանվոր դասակարգի պատմական ուղին իր ամբողջութեամբ և աշխատում է այդ ուղիի բոլոր դարձակետերին պաշտպանել վոչ թե բանվոր դասակարգի առանձին խմբերի, առանձին արհեստների, այլ ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերը»:

Այսպիսով պրոլետարական կուսակցութեանը բանվոր դասակարգի ուղեղն է, նրա ավանգարդը, նրա գլխավոր շտաբը:

Այդպիսի շտաբի ներկայութեանը միայն կարող է պրոլետարիատի և կիսապրոլետարիատի դասակարգային կովի հաջողութեանն ապահովել: Պրոլետարիատի ամբողջ

պատմական ուղին ղեկող այդ շտաբը միայն կարող է նրա առանձին վաշտերին, նրա առանձին կազմակերպութեաններին գեպի հաղթանակը տանող ուղին ցույց տալ:

Դասակարգային կովի հակայական ասպարիզում պրոլետարիատը և նրա հետևից գնացող աշխատավոր խավերն այս ու այն կողմն են տարածում իրենց առանձին վաշտերը: Այդ վաշտերը տարբեր տիպի գեներներ են, ճակատամարտների ընթացքը նրանք տարբեր աստիճանով են հասկանում և կազմակերպվածութեան տարբեր աստիճաններ ունին:

Ճակատամարտների ընթացքին նայած՝ այդ վաշտերն ստիպված են մերթ նահանջել, մերթ կատաղի գրոհի գիմել:

Պրոլետարիատի հաղթանակը միայն այն ժամանակ կարող է ապահովվել, յերբ նրա առանձին վաշտերը իրար հետ կապված լինեն մի գլխավոր շտաբի միջոցով, վորն առանձին մասերի վստահութեանը նրանով կվայելի, յերբ նրանք այդ շտաբի ուղիղ գեկավարութեան մեջ համոզվեն:

Այդպիսի շտաբի, այդպիսի ավանգարդի բացակայութեան արդյունքն այն կարող է լինել միայն, վոր պրոլետարիատի առանձին մասերի չհամաձայնեցված գործողութեաններ տեղի կունենան, վորոնցից վոմանք պարտութեան կկրեն և կը ջախջախվեն, իսկ մյուսներն ել թշնամու ձեռքում գերի կը դառնան, գերի վոչ միայն ֆիզիքական, այլև գաղափարական իմաստով:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՐԶՄՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պրոլետարական կուսակցութեան գերի և բանվորների դասակարգային կովի պայմանների զարգացման այս ըմբռնումիցն ել բղիթում է Լենինի համար նրա կուսակցութեան և արհմիութեանների անհրաժեշտ փոխհարաբերութեան ըմբռնումը: Վորպէս զի միութեանների քաղաքականութեանը բանվոր դասակարգի ընդհանուր շահերին ի վնաս չգնա, դրա հիմնական յերաշխիքն ըստ Լենինի այն

կըլինի, վոր կուսակցութիւնը ղեկավարի վոչ միայն բան-
վորների քաղաքական կռիւլը, այլ նաեւ նրանց սնունստ
կան կռիւլը: Կուսակցութիւնն այդ ղեկավարութիւնը պետք
է արհմիութիւններին միջոցով իրագործի. այդ դեպքում
բանվորների առանձին խմբակների մասնակի բաղխումները
կարող են դասակարգի մեկ կազմակերպված կռիւի
մեջ միացվել:

Լենինը կուսակցութեան և միութիւններին միջև այդ
սերտ կապի հաստատմանը մեծ նշանակութիւն էր տա-
լիս:

Ինչպէս հայանի յե, այդ հարցի մասին մենշեիկներին
և բայըշեիկներին միջև կռիւ կար: Այդ կռիւը տեղի յեր ու-
նենում միջազգային մասշտաբով: Անվտոխ աշխատեալ էր
լինում, վոր բացահայտ համաձայնողական տարրերն ար-
տահայտվում էյին հոգուտ արհշարժման «չեզոքութեան»,
«անկուսակցականութեան», քաղաքական կռիւից «անկախ»
լինելուն:

Արհմիութիւնները, սոսում էյին նրանք, չպիտի քա-
ղաքականութեան հարցերով զբաղվեն, դրա համար գոյու-
թիւն ունի կուսակցութիւնը: Սակայն ժխտելով քաղա-
քականութեան անհրաժեշտութիւնը միութիւններին մեջ,
բոլոր յերանգի ու ճիշդմիտներն իսկապէս ժխտում էյին
միայն հեղափոխական քաղաքականութեան անհրաժեշտու-
թիւնը, վորովհետեւ միութիւններին հրաժարվելը կուսակ-
ցութիւնից կը նշանակեր, իրապէս ընդունել բուրժուական
քաղաքականութիւնը, այսինքն՝ մի քաղաքականութիւն,
վորը կը պահպաներ և կամրացներ բուրժուական հասա-
րակակարգը և վոչ թե կը խորտակեր այն:

«Չեզոքութիւն», «անկուսակցականութիւն» և «ան-
կախութիւն» իրապէս նշանակում էյին՝ նեցուկ դառնալ
բուրժուազիային, հարել նրա քաղաքականութեանը և կա-
խում ունենալ նրանից:

Լենինն այդ բոլորը պարզեց համաձայնողական տե-
սութիւնների հենց հանդէս գալու ժամանակ: Սկսած իր

առաջին հոգւածներէից նա դրեց կուսակցութեան և միու-
թիւնների սերտ կապի լոգունգը:

1907 թ. 11 ինտերնացիոնալի Շաուտգարտի համա-
ժողովն ընդունեց մի բանաձեւ, վոր խոսում էր կուսակ-
ցութեան և միութիւնների սերտ կապի անհրաժեշտու-
թեան և այդ կապի ամրապնդման մասին: Այդ բանաձեւը
մշակված էր բայըշեիկների ներկայացուցչի գործոն մաս-
նակցութեամբ: Լենինն այդ բանաձեւը ընդունելը համարում
էր հեղափոխական թիւի հաղթանակ համաձայնողական թե-
վի վրա:

1905-6 թ. հեղափոխութեան պարտութեանը հաջոր-
դող հետադիմական տարիներին Լենինը հաակապէս ան-
հրաժեշտ էր համարում, վոր բայըշեիկները պայքարեն
արհմիութիւններին վրա ազդեցութիւն ձեռք բերելու հա-
մար:

Լենինն այն ժամանակ յերկու ճակատում էր կըռ-
վում, — նա համառ պայքար էր մղում լիկվիդատորների
դեմ, վորոնք առաջարկում էյին վերջ տալ կուսակցու-
թեան գաղանի անլեզալ կազմակերպութեանը և ստեղծել
լայն լեզալ բանվորական կուսակցութիւն: Մյուս կողմից
նա վճռական կռիւ էր մղում բայըշեիկների ներսում յե-
ղած իբր թե «ձախ» թիւի դեմ, վորոնք առաջարկում էյին,
վոր կուսակցութիւնը հրաժարվի պետական դուռայում և
լեզալ բանվորական կազմակերպութիւնների (միութիւն-
ների հետ) մեջ աշխատելուց, վորովհետեւ, իբր թե, կուսա-
կցութեան այդ տեսակ մասնակցութիւնը մասնանշած
հիմնարկութիւնների և կազմակերպութիւնների մեջ կը
շեղի պրոլետարիատին և կուսակցութեանը հեղափոխական
ապստամբութիւն կազմակերպելու նրանց անմիջական
նպատակից:

Լիկվիդատորների գաղափարը Լենինը համարում էր
բանվորական շարժումն Ռուսաստանում բուրժուազիայի
քաղաքականութեան ուղիով տանելու մի փորձ: Լիկվիդա-
տորների համար Ստալինի ու Ռեժիսի որոք լայն բանվո-

բական կուսակցութիւնը նրա համար եր պետք, վերապես զի նրանք գաղտնի կազմակերպութեան կորիզի շուրջը համալմբված հեղափոխական կուսակցական կազմերը ցրվիլ տան: Այդ լաշն կուսակցութեան անորոշ ձեւերը, նրա հեղափոխական բանվորութեան բացակայութիւնը պետք և լիկվիդատիւներին ոգներ, վոր նրանք նորին մեծութիւնը ցարի մաս ուղղութեան դերը խաղային: Նրանց ծրագիրն եր՝ վերացնել հեղափոխական շարքը և ցարական ռեժիմի համար շիրմա կառուցել:

Լենինն ինչ կարող եր ուսուցանել Ռուսաստանի հեղափոխական բանվորութեանը, յեթե վոչ պայքարել վճռականորեն բուրժուական այդ խղճուկ մարի դեմ:

Լենինը վոչ պակաս յեռանգով կռիւ եր միշտ՝ բայլ-շէրիկան ֆրակցիայի ներսում յեղած «ձախ» թեի (այսպէս կոչված «ոտգովիտաների») դեմ:

Լենինը հեղափոխութեան ընթացքը լրջմիտ վերլուծելով, ինչպէս հաճախ մինչ այդ արել եր և ինչպէս զբանից հետո արել և շատ անգամ, չեր վախենում հաստատել, վոր հեղափոխութեան արիքը նվազել և: Ռազմագաշտից ժամանակավորապէս նահանջած կուսակցութեան կարելի վոր խնդիրն ե՝ ձեռքից բաց չթողնել այն մասնաների դեկավարութիւնը, վորոնք 1905-6 թ. թ. հեղափոխական բարձրացման ժամանակ մտնեցել էյին կուսակցութեանը: Ուստի Լենինը պահանջում եր ողորդութեւ ըստ լեզալ, թե անլեզալ հնարավորութիւնները, վորպէս զի մասնաների հետ կապվելու խնդիրը լուծվի: Նա մասնավորապէս կանգ եր առնում այն բանի վրա, թե անհրաժեշտ և պայքարել արհեստակցական միութիւնները վրա ազդեցութիւն ձեռք բերելու համար: Լենինն այդ ժամանակ կենդանի հետաքրքրութիւն եր ցույց տալիս միութիւնների մեջ ազդեցութիւն ձեռք բերելու կռիւին, հոգւածներ եր գրում արհեստակցական մամուլում, ուշադիր ուսումնասիրում եր տնտեսական գործադուլների վիճակագրութիւնը: Յեզ նրա գիծը տանում գեպի առաջին մեծ հաղթա-

ակը, 1913 թ. նվաճում են Լենինգրանի Մետաղագործների Միութիւնը, Լենինգրադի բանվորութեան այն շիրտը, վոր դեռ յերկար տարիներ կուսակցութեան հիմքն եր կազմում:

Մոտավորապէս նույնպիսի նշանակութիւն ունեն Լենինի գաղափարական ղեկավարութեամբ բայլշէրիկների կռիւը Լենինգրադի ապահովագրական կազմակերպութիւնների մեջ:

Կուսակցութեան արհմիութիւնների վրա ազդեցութիւն ունենալու կռիւ այդ լողունը Լենինը ավելի նաեւ կոմիւնտերին:

«Չաշխատել հետադիմական արհմիութիւնների ներսում»,— գրում ե Լենինը յուր «Չախութեան մանկական հիվանդութիւն» գեղեցիկ զբոսայի մեջ,— նշանակում ե բավականաչափ չզարգացած և հետամնաց բանվորական զանգվածները թողնել հետադեմ առաջնորդների՝ բուրժուադիայի գործակալների, բանվորական «ազնականների» կամ «բուրժուայացած բանվորների» ազդեցութեան տակ:

Մասնաների վրա ազդեցութիւն ձեռք բերելու կռիւ վի մեջ կոմունտաները չալիսի վախենան իրենց հանդիպող դժվարութիւնները: Լենինի հիմնական լողունն եր,— «անպայման աշխատել այնտեղ, ուր մաստա կա»:

Դրա համար ել նա մեղադրում եր «ձախ» կոմունտաներին, վորոնք վճռական պայքար չէյին մղում միութիւնների պառակտման դեմ: Միջազգային ռեֆորմիզմն սկսում ե զիմել և հիմա ել զիմում ե միութիւններից հեղափոխական տարրերը վտարելու միջոցին, յերբ նա հաւատը կորցնում ե, թե այսուհետեւ ել կարող ե իր ազդեցութիւնը պահպանել:

Գերմանիայի և ուրիշ յերկրների «ձախ» կոմունտաները փաստորեն ռեֆորմիստներին նպաստեցին՝ զուգընթաց զուտ հեղափոխական միութիւններ ստեղծելու իրենց լողունով:

Իսկ Լենինը սովորեցնում եր, թե մասնաների վրա ազդեցութիւն ձեռք բերելու կռիւում չալիսի վախենալ

«առաջնորդները» «բժախնիքը թողնելից, վոսմնագությունից, վիրավորանքներից, հալածանքներից... Պետք է կարողանալ ամեն զրկանք տանել, ամենամեծ խոչընդոտները հաղթահարել՝ սխտեմատիկորեն համառ, անհողողող և համբերատարությամբ պրոպագանդ և ագիտացիա մղել հենց այն հիմնարկներում, ընկերությունների և միությունների մեջ, ինչքան ել վոր նրանք հետադեմ լինեն, վորտեղ միայն պրոլետար կամ կիսապրոլետար մասսա կա»:

Արհեստակցական միությունների վրա ազդեցություն ձեռք բերելու կռիվն Լենինը մեծ նշանակություն էր տալիս: Նրա համար այդ կռիվը այն մասսաների համար մղված կռիվն է, վորոնք միությունների մեջն են, այն բանվորների, վորոնք դատակարգային զիտակցություն առաջին քայլն արել են, վորոնց սակայն ամեն կերպ պետք է հաջորդ, ավելի բարձր աստիճանին հասցնել, վորպես զի պրոլետարիատի հեղափոխական առաջապահի հաղթանակն ապահովվի:

Ըստ Լենինի միությունները մի տեսակ հսկայական փոխադրական մեխանիզմ են կուսակցությունից դեպի դասակարգը: Կուսակցության կարևոր սլարտականությունն է՝ հոգ տանել, վոր այդ մեխանիզմն ուղիղ գործի:

Ահա ինչ է գրում Լենինը յուր «Ձախուլթյան մանկական հիվանդությունը» գրքում ի հրահանգ կապիտալիստական յերկրներում կռիվող կոմունիստների. — «Այդ կռիվը (ոպպորտյունիստների, «բանվորական արխատուհարի» դեմ) պետք է տանել անխնա և անպայման հասցնել այնտեղ, ինչպես մենք արինք, վոր ոպպորտյունիզմի և սոցիալ-շովինիզմի անուղղելի բոլոր առաջնորդները վարկաբեկվեն և վտարվեն միություններից: Զի կարելի քաղաքական իշխանությունը նվաճել (և չափաի փորձել նվաճել այն) քանի դեռ այդ կռիվը վորոշ աստիճանի չի հասել, ընդամին զանազան յերկրներում և զանազան հանդամանքներում այդ «վորոշ աստիճանը» միատեսակ չէ: Եւրոպայի յուր յերկրում սլրոլետարիատի միայն խոհուն և փորձված առաջնորդները կարող են վորոշել այդ «վորոշ աստիճանը»:

Լենինի համար այսքան էյական էր թվում, թե ինչ չափով կոմունիստներին կը հաջողվի ազդեցություն ձեռք բերել միությունների մեջ:

ԿՈՒՎ ԱՐՇՏԱՐԺՄԱՆ «ԱՆԿԱՒՈՒԹՅԱՆ» ՅԵՎ «ԶԵՂՈՔՈՒԹՅԱՆ» ԴԵՄ

Դատակարգային կռիվի զարգացման ընթացքի և միությունների դերի այս ըմբռնումից ել բղխում է Լենինի համար միջազգային և ռուսական այս բանվորական հոսանքների դեմ ամենաավճռական կռիվ մղելու անհրաժեշտությունը, վորոնք իրենց ոպորտյունիզմը ծածկում էյին արհեստակցական շարժման «չեզոքություն» և «անկախություն» դրոշի տակ:

Ինչ էյին նշանակում այդ լոգունքները: Նրանք նշանակում էյին այն, վոր միությունները պետք է իրենց գործունեյությունը ունենան «անկախ» բանվորների քաղաքական կուսակցությունից, վոր միությունները իշխանությունը ձեռք բերելու համար մղած քաղաքական կռիվ խնդրում պետք է «չեզոք» լինեն: Ըստ այս «տեսություն» միությունների միակ նպատակն է՝ կռվել բանվորների տնտեսական շահերի համար, աշխատավարձի բարձրացման, աշխատանքի ավելի լավ պայմանների համար և այլն:

Այս դեպքում նրանք մոռանում էյին Մարքսի ուսմունքի այբբենական ճշմարտությունը, թե՛ քանի դեռ սեփականությունը կապիտալի ձեռքն է, քանի դեռ պետությունը նրա ձեռքն է, բանվոր դասակարգը չի կարող արմատական կերպով բարվելակել իր վիճակը, վոր կապիտալիզմի հետևանքը, քանի դեռ նա կա, կը լինի աղքատացման աճում, ամենալայն բանվորական մասսաների շահագործում և ճնշում, վոր այդ պատճառով բանվոր դասակարգի տնտեսական կռիվը չի կարելի բաժանել կապիտալիզմի դեմ առհասարակ ուղղված նրա քաղաքական կռուվից:

Կապիտալիզմի անցյալ դարավերջի և արդի դարա-

սկզբի տաճնամյակների բարձրացումը ստեղծել է յեվրոպական և ամերիկական բանվորների մի բարձր շերտ, վոր լավ է վարձատրվում և պրոլետարիատի մասսաների մի զգալի մասի համար կապիտալիզմի որոք բանվորի կյանքը մարդավարի կարգավորելու պատրանքն է ստեղծվել:

Այս հոգի վրա յեվ զարգացել է ռեֆորմիզմը, վորը հավատում էր, թե արհեստակցական միություններն իրենք-իրենց կարող են բանվորների կենսական մակարդակն զգալի բարձրացնել: Կապիտալը տապալելու, ուրեմն՝ բանվորական-հեղափոխական քաղաքականության խնդիրը հետ եր մղվում զեպի մշուշապատ հեռուները, սկսվում է Մարքսի ուսմունքի քննադատությունը:

Փաստորեն ռեֆորմիզմի նույն վողով համակված էյին արևմտյան յեվրոպական սոցիալիզմի առաջնորդներից շատերը, վորոնք թեև տեսականում Մարքսի ուսմունքի քննադատությունը մերժում էյին, սակայն գործնականում իրենց ամբողջ քաղաքականությունն ու գործելակերպը կառուցում էյին ռեֆորմիստների նման:

Համաշխարհային պատերազմը, բոլոր յերկրների սոսկալի աղբառացումը, շահագործման և բանվոր դասակարգի թշվառացման աճումը ցույց տվին, թե վորքան անհիմն էր բանվոր դասակարգի այն հույսը, վոր խաղաղ ճանապարհով իր կենսական պայմանները հեղհեռե կը բարվորվեն կապիտալիզմի ժամանակ: Հենց այդ պատերազմը և նրան հաջորդող դեպքերը պատռեցին մինչպատերազմյան սոցիալիստական շարժման վերին շերտերից շատերի գիմակը և ցույց տվին, վոր նրանք իրականում բուրժուազիայի գործակալներն են բանվորական կադմակերպությունների մեջ, կապիտալի ամենատուր գործակառարներ:

Լենինն իր գործունեյության հենց սկզբից կատաղի կռիվ էր մղում միջազգային բանվորական շարժման այդ համաձայնողական, ռեֆորմիստական ուսմունքների դեմ:

Դասակարգային կռիվի մեջ, ուսուցանում էր Լենինը՝

հետևելով Մարքսի ուսմունքի ճշմարիտ վողուն, չեզոք չի կարող լինել: Կապիտալիստական հասարակակարգում չի կարելի մասնակից չլինել արգյունքի կամ բանվորական ուժի փոխանակության:

«Իսկ փոխանակությունը, գրում է Լենինը, անխուսափելիորեն տնտեսական և դրա հետևանքով նաև քաղաքական կռիվ է ծնում: Այդ կռիվ հանդեպ անտարբեր լինել, չի նշանակում իսկապես կռիլից հեռանալ, նրան մասնակից չլինել կամ չեզոք մնալ: Անտարբերությունը կը նշանակի՝ լուելյայն նպաստել նրան, ով իշխում է, ով ուժեղ է: Քաղաքական անտարբերությունը քաղաքական հազեցածություն է: Յեթե մեկը հացի կտորի նկատմամբ անտարբեր է, չի նշանակում, թե այդ մարդը հացի կարիք ունի, այլ այն, վոր նրա հացն ընդմիշտ ապահովված է, վոր նա հացի կարիք յերբեք չունի, նոր նա «կուշտերի կուսակցության» մեջ պինդ տեղավորվել է»:

(«Новая жизнь», 1905 թ. № № 22, 27):

Այդ պատճառով Լենինն իր ամբողջ գործունեյության ընթացքում կուսակցությանը սովորեցրել է կատաղի կռիվ մղել նրանց դեմ, ովքեր կանգնած լինելով մասսայական բանվորական կադմակերպությունների զլուխ՝ «չեզոքություն» և «անկախություն» յեն քարոզում, վորովհետև իրականում դա «կուշտերի» բուրժուազիային ոգնելու քարոզն է:

Լենինը չեզոքության այդ քարոզիչներին վորակում է վորպես «բուրժուազիայի գործակալներ բանվորական շարժման մեջ»:

Արևմտյան Յեվրոպայի միությունների ռեֆորմիստ ղեկավարները՝ Գոմպերաները, Հինդերսոնները, Ժուռները, Լեզիններն իրենց հագուստով և արտաքին վայելք են միայն տարբերվում Զուրաուովներից, ցարական այդ պահանջողական բաժնի հերոսից, վոր բանվորների տնտեսական կռիվը ցարի համար ցանկալի հունի մեջ էր ուզում գնել:

Նա միությունների այդ ռեֆորմիստ առաջնորդներին

վորակում եր վորպես «արհեստակցային, հեղ ինքնասեր, քարացած, շահախնդիր, քաղքենի, իմպերիալիստական տրամադրություն ունեցող և իմպերիալիզմի կողմից կաշառված, իմպերիալիզմի ձեռքով փչացած» — բանվորական արխատուկրատիայի շերտ («Ձախության յերեխայական հիվանդությունը»):

Լենինը կոմիւնտերներն կտակել ե՝ կառաղի կռիվ մղողել «կուշտերի» կուսակցություն այդ ղեկավարների դեմ:

Թեպետ և Լենինն այդպիսի ատելություններ եր վերաբերվում արհմիությունների հետագեմ առաջնորդներին, սակայն նա այլ կերպ եր վերաբերվում և սովորեցնում եր, վոր կուսակցությունն ել այլ կերպ վերաբերվի — միությունների մեջ համախմբված մասսաների հետամնացությունը, նրանց մանր-բուրժուական տատանումներին:

ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ «ՀԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ» ՈՒ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ «ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ»

Հեղափոխական պրոլետարական կուսակցությունը բոլոր միջոցներով պետք ե ձգտի նրան, վոր արհեստակցական կազմակերպությունների մեջ իրական ղեկավարի դերը նվաճի: Տնտեսական և քաղաքական կռիվ միացման մեջն ե առաջինի հաջողություն ու նրա դասակարգային ընթացքի յերաշխիքը:

Վոչ-քաղաքական, չեզոք և անկախ լինելու գաղափարը բանվոր դասակարգի մեջ յեղած կապիտալիզմի գործակալների բուրժուական գաղափարն ե. ուստի անհրաժեշտ ե կռվել դրա դեմ: Սակայն հարցն այդպես դնելը վոչ միայն չի ժխտում, այլ ընդհակառակն յենթադրում ե, վոր պրոլետարիատի ավանգարդը միությունների միջի մասսաների կազմակերպությունը պետք ե հատուկ մերձեցում ունենա:

Պրոլետարիատի կուսակցությունը, ուսուցանում եր անդադար Լենինը, գործ ունի դասակարգի հետ այնպես, ինչպես նա կազմվել ե կապիտալիստական ստրկության

պայմանների մեջ՝ իր բոլոր նախապաշարումներով ու հետամնաց մասերով, իր ծանրաշարժ շերտերի իներցիայով: «Չհասկանալ այդ, կընշանակե չըմբռնել կապիտալիզմից սոցիալիզմին անցնելու հիմնական պայմանները: Այս հետադիմականությունից» վախենալ, վործել առանց այն գործել, ցատկել նրա վրայով, մեծ հիմարություն ե, վորովհետև այդ կը նշանակի՝ վախենալ պրոլետարիատի ավանգարդի այն դերից, վոր բանվոր մասսաների ամենահետամնաց շերտերին և դուրսացիությունը սովորեցնելը, լուսավորելը, դաստիարակելը և ղեպի նոր կյանք գրավելն ե»: («Ձախության մանկական հիվանդությունը»):

Միությունները կոմունիզմի դպրոցներն են: Յեվ այդ միայն մեր խորհրդային յերկրների պայմանների նկատմամբ չե վոր ճիշտ պիտի համարել: Միությունները կարող են և պետք ե կոմունիզմի դպրոցներ լինեն նաև կապիտալիզմի ժամանակ, յեթե միայն նրանց ղեկավարը պրոլետարիատի հեղափոխական կուսակցությունը լինի: Յուրաքանչյուր գործադուլի դասով, անտեսառերերի և բանվորների յուրաքանչյուր բողխումի ժամանակ ամենալայն բանվորական շերտերը պետք ե սովորեն հեղափոխականորեն ըմբռնելու պրոլետարիատի դասակարգային կռիվն ու սոցիալիստական նպատակները: Յուրաքանչյուր պարտություն ու յուրաքանչյուր մասնակի հաղթանակ պիտի նպաստեն, վոր արհեստակցական կազմակերպություններն ավելի կուռ դառնան:

Այդ բանը չի լինի, յեթե ռեֆորմիստներն ու համաձայնողականները՝ «կուշտ»-երի կուսակցության այդ ներկայացուցիչները՝ միության գլուխ կանգնած կլինեն:

Սակայն յեթե հեղափոխական ավանգարդը, — միությունների մեջ աշխատող կոմունիստները — բավականաչափ սակառվ չմտենա մասսային, այդ դեպքում ևս միությունը կոմունիզմի դպրոց չի դառնա:

Միությունների մեջ դանվող կոմունիստների անելիքն այս ե. — կարողանալ համընթացությամբ առանց շոտ-

պելու, իրենց հետևից տանել անկուսակցական բան-
վորների ծանր, բայց դեպի դասակարգային գիտակցու-
թյան ավելի բարձր աստիճանները գնացող մասսաները:

Համընդունված դաստիարակել, սովորեցնել, գրավել
աշխատավորների ավելի ու ավելի լայն շերտերը,— ահա
այդ ավանդարդի անելիքը: Լենինը շատ լավ էր հասկա-
նում ավանդարդի ուշադիր և տակտով մերձեցումը ան-
կուսակցական մասսաներին:

Այս տեսակետից կարևոր է միությունների կուսակ-
ցականության հարցը լուսաբանել:

Յեթե միությունների կուսակցականությունն ասելով
հասկանանք այն, վոր միությունների սերտ կապը կու-
սակցության հետ անհրաժեշտ է, վոր կուսակցությունը
միությունների իրական ղեկավարությունը նրանց մեջ
կատարած իր աշխատանքով պիտի նվաճի, ապա Լենինը
հենց այդպիսի կուսակցության բարոյոգն էր ընդդեմ ան-
կուսակցականության, չեղքության և անկախության, վո-
րոնց քարոզիչները բոլոր տիպի և գույնի համաձայնողա-
կաններն են:

Իսկ յեթե միությունների անկուսակցականությունն
ասելով հասկանանք այդ կազմակերպությունների ձեւա-
կան կուսակցականությունը, ապա Լենինը արհեստակցական
կազմակերպությունների անկուսակցականության կողմնա-
կից էր:

Ձևական կուսակցական միությունը, հենց իբրեւ այդ-
պիսին, կը խրատեցներ անկուսակցական մասսաներին և
այդ պատճառով իր առաջադրած նպատակներին հասնել
չէր կարող: Նա չէր կարող գրավել և դասակարգային
կովի վողով դաստիարակել լայն մասսաներին, վորոնք
դեռ կուսակցական չեն, վորոնք դեռ նոր են անում դա-
սակարգային գիտակցության առաջին բայերը: Ձևական
կուսակցական միությունն այդ պատճառով միասակար
նա չի կարող կոմունիզմի դպրոցի դեր կատարել: Մյուս
կողմից ձևական կուսակցական միությունը կուսակցական

կազմակերպության շրջանակները դարձնում և հավազանց
այն, անորոշ մինչդեռ ավանդարդի գիտակից, կազմա-
կերպված և կարգապահ լինելն անհրաժեշտ պայմանն է,
վորով նա հաջողությամբ կկարողանա իրագործել կովող
պրոլետարիատի գլխավոր շտաբի իր անելիքները:

Ահա թե ինչո՞ւ — յեթե Լենինը ուղորդունիստների
հետ ունեցած իր առաջին գաղափարական կովի տարինե-
րին միությունների «կուսակցականության» լոգունդներ
էր տալիս, ապա հիմա կովի ամբողջ պատմության լույսի
տակ և Լենինի ամբողջ ուսմունքն ի նկատի առնելով —
այդ լոգունդը պիտի ըմբռնել վորպէս ուղորդունիստների լո-
գունդի իսկալիշիւ, վորով ուզում էր խիստ դատել հեղա-
փոխականներին այն մարդկանցից, վորոնք «անկուսակ-
ցականության» դրոշմ պարգելով իսկապէս մտադրու-
թյուն էին «կուշտերի» կուսակցությանը հարելու:

«Ձախության մանկական հիվանդութունը» գրքույկի
մէջ, ուր ուսա պրոլետարիատի կովի վորձը խտացած ձե-
ւով մյուս յերկրների պայքարող պրոլետարիատին է հա-
ղորդված, Լենինը նորից փայլուն ձևով շարադրեց միութ-
յունների և կուսակցության դերի իր ըմբռումը:

Այդ գրքույկի մէջ Լենինը հեղափոխության համար
«մեծագույն թյուրիմացություն», «մեծագույն միտա» և
համարում այն, վոր Արևմուտքի «ձախ» կոմունիստները՝
պատրվակ բռնելով արհմիությունների «հետադիմականու-
թյունը» քարոզում են հրաժարվել նրանց մեջ աշխատե-
լուց: Գերմանիայի «ձախ» կոմունիստները հատկապէս
առաջարկում էին, վոր կոմունիստներն ու հեղափոխակա-
նորեն տրամադրված բանվորությունը Շայգեմանների ղեկա-
վարության տակ գտնվող հին միություններից դուրս գան
և կազմեն մեկ «բանվորական միություն»: Լենինը «ձախ»
կոմունիստների այդ գործելակերպը ծաղրում էր, վորոնք
մտքով հնարում էին «նոր, մաքուր, բուրժուական-դեմո-
կրատական նախապաշարութիւններից զերծ, համբարային և
հեղափոխական մեղքերից անարատ մի «Բանվորա-

կան Միության», վորն իբր թե կը լինի (կըլինի!) լայն վորի մեջ մտնելու համար հարկավոր է միայն (միայն) «խորհրդային սիստեմն ու գիկտատուրան ընդունել»:

Միության մեջ մտնելու համար այդպիսի պայմաններ դնել, մասսայական բանվորների կազմակերպությաններին մեջ կոմունիստների ունենալիք խնդիրներին այդպես վերաբերվել, կը նշանակի հրաժարվել ավանգարդի գաղափարակիցական աշխատանքներից, խրանեցնել այնպիսի մասսաներին, վորոնք գաղափարային կովի առաջին դասերն են սովորում:

Ռ. Կ. Կ. Կ. Կ-ի վերջին բանաձևի մեջ, վոր հաստատված է 1922 ՄԼ կուսակցական համագումարի կողմից և վերաբերում է միությունների դերի հարցին ՆեՊ-ի շրջանում, Լենինը միանգամ ևս ուռւ միությունների համար գրում է. — «Արհմիության անդամներից վաղ մի կերպ չի կարելի պահանջել վորոշ քաղաքական աշխարհայացք: Այս մտքով, ինչպես և կրոնի խնդրում, արհմիությունները պիտի անկուսակցական լինեն»:

Միությունները ձևականորեն անկուսակցական պիտի լինեն այն պատճառով, վոր նրանց մեջ շատ լայն մասսաներ են մտնում, վորոնք գաղափարային կովի միայն առաջին քայլերն են անում. միությունների մեջ նրանք ավանգարդի ղեկավարությամբ այդ կովի առաջին դասերն են առնում. ավանգարդի, վորը յուր պայքարով, իր գործունեությամբ զանգվածների վստահությունն է գրավում և դառնում նրանց ճանաչված առաջնորդը: Ձևական կուսակցականության հարցի մեջ շտապել, կը նշանակե անհամբերություն ցույց տալ և արհեստակցական միությունների, վորպես կոմունիզմի դպրոցի, յուրահատուկ դրությունը չհասկանալ:

Կատարի, վճռական կռիվ հետադիմական առաջնորդների դեմ և շատ համբերատար վերաբերմունք դեպի մասսաների «հետադիմականությունը», — ահա ինչ է ուսուցել Լենինը:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏՆԵՐԸ ՊՐՈՖԵՍՍՈՐՆԱԼԻՍ ԵՆ

Կուսակցության դերի և նրա — միությունների նըկատմամբ ունեցած վերաբերմունքի Լենինյան ըմբռնությունը բղխում է հարցի մի այլ կողմի ևս, այն է կուսակցության վերաբերմունքը դեպի իր այն անդամները, վորոնք բանվորական լայն կազմակերպությունների, արհեստակցական միությունների մեջ յեն աշխատում:

Կուսակցությունը կովող պրոլետարիատի ավանգարդը, նրա ղլխավոր շտաբն է: Այդ ղլխավոր շտաբը լավ չէր լինի, յեթե առանց ղեկավարության թողներ կուսակցության այն մասը, վոր կովում է բանվորական լայն մասսաների վրա ազդեցություն ձեռք բերելու համար, կամ նրանց ղլխին անցած գաղափարային կովի վորեւ ճակատամասում մարտնչում է:

Մյուս կողմից լավ չէր լինի նաև կուսակցության այն զորամասը, վորն ամենախիստ կարգապահություն չի պահպանում իր շարքերում ղլխավոր շտաբի նկատմամբ, կամ վորն իրեն հավասարաբեք է համարում շտաբի համեմատությամբ: Կուսակցությունը պիտի ղեկավարի միությունների մեջ աշխատող յուր անդամներին, վորոնք առանց ընդգիմանալու պետք է յենթարկվեն ընդհանուր կուսակցական ղեկավարությանը, — այս սկզբունքները Լենինը պաշտպանել է կուսակցության առաջին քայլերից սկսած, նա գործադրել է այդ կուսակցական ամենորյա աշխատանքների ընթացքում. նա այդ հայացքները պատվաստել է նաև մյուս յերկրների կոմունիստական կուսակցություններին:

Արեմայան յերկրներում այն նախապաշարմունքը, թե արհմիությունները բանվորական շարժման ինքնուրույն ձևեր են անկախ գաղափարային-քաղաքական կրթվից, բեֆորմիստների, սոցիալիստական կուսակցությունների մեծամասնության, անաբխիստ սինդիկալիստների (վերջիններս առհասարակ ժխտում են պրոլետարիատի

հատուկ կուսակցական կազմակերպության անհրաժեշտությունը) շնորհիվ այնքան և արմատացել, վոր այդ նախադաշարումներն իրենց ազդեցությունն ունեցան նախքան իրաւասարդ կոմունիստական կուսակցությունները վրանց կռիւ սկսեցում:

Պրոֆեսսորնալիստ-կոմունիստները դժվարությամբ ընտելացան այն բանին, վոր կուսակցական որդանները նրանց գործունեյությունը ղեկավարեն, ինչպես և վերջիններս ել դժվարությամբ եյին այդ ղեկավարությունն իրագործում:

Սոցիալ-դեմոկրատները և անարխիստները բերանում կոմունիստները դեմ ուղղված սարսափելի բաներից մեկն ել այն եր, և մինչև հիմա յեւ այն ե, վոր կոմունիստները միությունների ներսում «բլիշներ» և «ֆրակցիաներ» յեն կազմում: Սոցիալ-դեմոկրատները միության անկուսակցական անգամներին դրանով ուզում եյին վախեցնել Բայց դա մի առանձին հաջող ձև չե:

Մինչև իսկ ամենահետագեմ յեվրոպական բանվորը մի առանձին սարսափելի բան չի գտնում, վոր միությունների մեջ աշխատող կոմունիստներն իրենց ֆրակցիան ունեն, ուր նրանք միության որակարգի հարցերը կուսակցության ղեկավարությամբ լուծում են:

Կարծես թե, յեթե Լենինի բռնեցով ասենք, ունիոր միաստական միությունների Զուբատովյան առաջնորդները Գոմպերսներ, Հինդերսոններ և ժուսներ՝ խոսքները մեկ չեն արել թե ինչպես զործ զնեն տարիներով ձեռք բերած իրենց ազդեցությունը միությունների ապարարտների վրա, վորպես զի խանգարեն բանվորները հեղափոխական կռիվը . . .

Մի կողմից միության միջի կոմունիստական ֆրակցիայի և կուսակցական ղեկավար որդանները, մյուս կողմից ֆրակցիայի և միության որդանները փոխհարաբերության ճիշտ վորոշելը Լենինի համար մեծ նշանակություն ունեւ:

Լենինի ղեկավարությամբ այդ փոխհարաբերություններն այնպես ղրվեցին, վոր թե կուսակցությունը կարող եր ղեկավարել կոմունիստ-պրոֆեսսորնալիստներին, և թե վերջիններս համար ստեղծվեցին միությունների մասսաներին մերձենալու ամենանպաստահարմար տակաւիական ձեւը:

Միությունը ձեւականորեն անկուսակցական կազմակերպություն ե: Կոմունիստները նրա մեջ ղեկավար ազդեցություն են ձեռք բերում միայն մասսաների վստահությունը գրավելով: Կուսակցությունը ղեկավարում ե կոմունիստական ֆրակցիաները, վորոնք ամբողջովին և անվերապահ յենթարկվում են կուսակցությանը:

Լենինն իր գործունեյության ամբողջ ընթացքում կուսակցության բոլոր մասերի կարգապահության այս անհրաժեշտությունը միշտ շեշտել ե: Միության մեջ աշխատող կոմունիստը պետք ե կապ հանդիսանա ավանդարդի և բանվորական մասսաների միջև: Յեթե այդ կապը խախտվի, բանվորության ամբողջ կռիվը կարող ե մեծ վնաս կրել:

Կուսակցության, ֆրակցիայի և անկուսակցական կազմակերպության փոխհարաբերությունների այդպիսի կառուցումը հնարավորություն ե տալիս Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցությանն արհմիությունների միջոցով ղեկավարել հսկայական անկուսակցական մասսաներին: Ինչ չափով վոր մյուս յերկրներում մասսաներին Կոմինտերնի քաղաքականության և գործելակերպի կողմը կարելի յե գրավել, այն չափով ել այդ յերկրների կոմունիստական կուսակցությունները կարող են միությունները հզոր միջոց ծառայեցնել պրոլետարիատի բազմամիլիոն մասսաների հետ կապվելու համար:

* * *

Արհմիությունների դերը և նրանց՝ կուսակցության հետ ունեցած փոխհարաբերության Լենինյան ըմբռնումը

հիմնական գծերով այս է: Այդ բմբռնումը կազմվել է տաս- նամյակների ընթացքում, սակայն նրա հիմնական գծերը արված են դասակարգային կռիվ մեծ ստրատեգի հեղափո- խական գործունեություն հենց սկզբի շրջաններում:

Կուսակցությունը բանվոր դասակարգի ուղեղն է, ա- վանգարդը, փորը հեղափոխական կռիվ և մղում կապի- տալի դեմ: Այդ ավանգարդի մեջ բանվոր դասակարգի մի- այն մի մասն է գտնվում: Դասակարգն ամբողջովին վեր- ցրած քաղկացած և այնպիսի տարրերից, փորձեր չափա- սարաչափ դասակարգային տոկոսություն չեղ գիտակցու- թյուն չունին:

Հենց այն պարզ իրողությունը, վեր բանվորն իր ուժը փորպես ապրանք ծախում է, ստիպում է նրան միանալ: Սկզբնական ցար ու ցրիվ վիճակից նա անցնում է արնե- տակցական կազմակերպվածություն: Սա մի հսկայական քայլ է առաջ:

Տնտեսական կռիվի ճիշտ հասկացված խնդիրները թույլ չեն տալիս այն գատելու պրոլետարիատի քաղաքա- կան կռիվից, փորովիտեով դասակարգների վճռական շահերը կարող են բավարարվել միայն քաղաքական արմա- տական վերանորոգությունների միջոցով:

Ամբողջ դասակարգի հեղափոխական կռիվի նեղ չկապ- ված տնտեսական կռիվը նեղությունը կարող է դառնալ «բանվոր դասակարգի բուրժուական քաղաքականություն»:

Հեղափոխական կուսակցություն չեղ միությունների կազմի մեջ է այն իմանական յերաշխիքը, փոր բանվորա- կան արնետակցական կազմակերպությունները չայլասե- վեն ու դառնան բուրժուական կազմակերպություններ: Միա- ժամանակ կուսակցությունը միությունների մեջ ունի հա- դորդիչ մեխանիզմներ պրոլետարիատի լայն ա- նազին շերտերի նեղ կազմելու համար: Բանվոր դասա- կարգի գլխավոր շտաբը միությունների միջոցով կազմում է պրոլետարիատի այն շերտերի նեղ, փորներ կապիտա- լիզմի դեմ դուրս յեկող բանակը պիտի կազմեն: Կռիվը

միությունների համար՝ կռիվ է մասսաների համար:

Այդ կռիվը յենթադրում է նախ յեղ առաջ, ամենից վճռական, ամենից անխնայ, ամենից յեռանդուն պայքար ռեֆորմիստ առաջնորդների, խոսքով սոցիալիստների, քայց գործով բուրժուազիայի գործակալների դեմ, նրանց չեզոքություն, անկախություն լոգունգների դեմ:

Սակայն ձգտել, փոր հեղափոխական կուսակցությու- նը միությունների իրական ղեկավարությունը ձեռք բերի, չի նշանակում ընդունել, թե միությունները պետք է ձեզա- կանորեն կուսակցական լինեն: Դասակարգային կռիվի առաջին քայլերն անող մասսաներին կը խրոնեցներ յեղ կուսակցական կազմակերպությունն անորոշ կը դարձներ: Կոմունիստները միությունների ղեկավարությունը ձգտում են ձեռք բերել նրանց ներսում աշխատելով յեղ կռիվելով հանուն կոմունիստական ազդեցություն:

Արհմիությունը չափազանց յուրահատուկ գուգակցումն է ամենագիտակից յեղ առաջավոր բանվորների, պրոլե- տարիատի ավանգարդի յեղ դասակարգային գիտակցու- թյան տարբեր աստիճանների վրա գտնվող լայն շերտերի վորոնց թվում նայել ամենահետամնաց խավերի: Միու- թյունները կոմունիզմի դպրոցներ են, ուր առաջապան ամենորյա դասակարգային կռիվի դասերի միջոցով կազմա- կերպում, կոտմ, գրավում ու դաստիարակում է անկուսակ- ցական մասսաներին յեղ սովորեցնում նրանց՝ կոմունիստո- րեն բմբռնելու բանվորության անելիքները:

Այդ ավանգարդը կուսակցական կուռ կարգապահու- թյամբ միությունների մեջ աշխատելով՝ կուսակցության հրահանգներն է անցկացնում: Միայն չպիտի շտապել, այլ համբերությամբ քայլ առ քայլ մասսան քարձրացնել սու- տիճանից աստիճան, չջղայնանալ յեղ իմարություններ չանել մատույի «նետաղիմականություն» պատճառով: Այդ «նետաղիմականությունն անխուսափելի է, ուստի յեղ ան- խնայ պիտի կռվել նետաղեմ առաջնորդների, մանր բուր-

ժուսկան ազդեցութիւնների, անարխիստական շեղումների
դեմ, վերոնք կուսակցութիւնը նախադրում են ղաւակար-
գին յետ պրոլետարիատին դեպի բուրժուական քաղաքա-
կանութեան ուղին են զրաւում:

ԳԼՈՒԽ II

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐԶՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՈԿ- ՏԵՄԲԵՐԻՑ ՀԵՏՈ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ ՅԵՎ ԼԵՆԻՆԸ

ԱՐԶՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՊԱՇԵՍԱՐԱՆՆ ԵՆ

Բանվորութեան հանձարեզ առաջնորդն իր այս ընդ-
հանուր հայացքները արհմիութեանների դերի և նրանց
փոխահարարութեան մասին պրոլետարական ա-
վանգարդի հետ կարողացաւ հիմք դարձնել ուստական
արհշարժման նոր խնդիրների և զործելակերպի համար,
պրոլետարիատի իշխանութիւնը զրաւելու հենց հետե-
յալ սրը: Հասկապես նրա զազաւարական գեկավա-
րութեան առկ կատարեցին մեր արհմիութեաններն իրենց
պատմական դարձը կապիտալիզմի ժամանակի հին խըն-
դիրներէց գեպի պրոլետարական գիկտատուրայի պայ-
մաններէց թելադրված նոր խնդիրները:

Իշխանութեանը զրաւելու հետեյալ օրվանից պրո-
լետարիատի և նրա կուսակցութեան խնդիրները փոխվե-
ցին, հիմնական խնդիրն այժմ նոր պետութեան կազմա-
կերպելու հարցն էր: Ռուսաստանի բանվոր դասակարգի,
նրա կուսակցութեան առաջ նոր տիպի պետութեան կազ-
մակերպելու բոլորովին նոր խնդիրը ծագեց:

Խորհրդային պետութեան առաջին կազմակերպողն ու
գեկավարն ավելի լավ գիտեր, քան մի ուրիշը, վեր դա
մի խոշոր խնդիր է, վեր միայն բուրժուազիային ջախ-

ջախելով չի լուծվի, վոր դա մի քանի ամիսների կամ մի տարվա գործ չէ, այլ յերկար տարիներն է:

Միությունների II համագումարի իր ճառի մեջ (1919 թ.) Լենինը բերում է Մարքսի՝ խոսքերը թե՛ «վորքան լայն ու խոր լինի հասարակության կյանքում տեղի ունեցող հեղաշրջումը, այնքան բազմաթիվ պիտի լինին այդ հեղաշրջումը կատարող մարդիկ, վերոնք կը լինեն, բառի իսկական մտքով, այդ հեղաշրջման ստեղծողները»:

Կուսակցութիւնը, բանվոր դասակարգը նոր սոցիալիստական պետութեան տիպ ստեղծելու հնարավորութիւնն են միայն կռիւով ձեռք բերել: Հեղաշրջումը միայն սկսված է: Կապիտալիզմի ժամանակ ճնշման և ստրկութեան մեջ ապրող հազարավոր և միլիոնավոր մարդիկ պետք է ձգտեն իրականում նոր կյանքը ղեկավարել:

Այդ կարող է կատարվել միայն աշխատավոր լայն մասսաների դաստիարակութեան յերկարատե ու համառ աշխատանքի հետևանքով - վոչ թե դասազրգբերով, այլ նրանց նոր սոցիալիստական շինարարութեան փորձով:

Ահա ինչպիսի հսկա խնդիր է կանգնած Ռուսաստանի բանվոր դասակարգի առաջ. այդ նոր խնդիրն ստեղծագործական է, մինչդեռ հինը՝ բուրժուական պետութիւնը քայքայելու խնդիրն էր:

Յեւ յերբ Լենինը գնահատում էր այն ուժերը, վորոնք ի վիճակի յեն այս խնդիրը լուծելու, նա չէր կարող արհմիութիւններն անտեսել. վորոնք ստեղծված էին կապիտալիզմի պայմաններում, վորպէս զի բանվորների տնտեսական վիճակը բարձրելու համար կռիւ մղելին և լայն մասսային դասակարգային կռիւ ընդհանուր ընթացքի կոմմունիստական ըմբռնումը սովորեցնելին:

Ըստ Լենինի միութիւնները կապիտալիզմի ժամանակ իրենց պայքարը շատ սերտ պիտի կապեն պրոլետարական կուսակցութեան խնդիրների հետ: Հասկանալի յէ, վոր նոր պայմաններումն էլ պրոլետարական ավան-

տերդի նոր պետութիւնն ստեղծելու խնդիրը պիտի լինի և միութիւնների գլխավոր խնդիրը:

Նրանց (միութիւնների) խնդիրն է, — ասում է Լենինը միութիւնների II համագումարում (1919 թ.) — միլիոնավոր և տասնյակ միլիոնավոր աշխատավորներին պարզ գործունեութիւնից դեպի բարձր տանել, յերբեք չհոգնել նրանց մղել դեպի ամենագիտար խնդիրներ և այդպիսով ավելի ու ավելի լայն մասսաներին դաստիարակել, վոր նրանք կարողանան պետութիւն կառավարել, պրոլետարիատի կռիւի հետ ձուլվել, վորը դիկտատուրան իր ձեռքն և վերցրել և ամբողջ աշխարհի աչքի առաջ աշխատել պահում է»:

Այսպիսով միութիւնները պրոլետարական գերիշխանութեան շրջանում մի տեսակ «պահեստարան» (резервар) են պետական իշխանութեան համար, ինչպէս Լենինը միութիւնների մասին գրած իր հոգվածներից մեկում ասում է: Միացնելով համարյա յերկրի ամբողջ բանվոր դասակարգը՝ միութիւնները պիտի իշխանութեան հասած դասակարգի միջից միշտ ավելի շատ նոր պետական աշխատակիցներ առաջ բերեն:

Միութիւնները դառնում են բանվորների համախմբում, վորի նպատակն է՝ շարունակ ու աստիճանաբար բանվորների ձեռքը ձգել ամբողջ յերկրի կառավարելը:

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԵԶ

Լենինը մասնավորապէս մեծ նշանակութիւն էր տալիս միութիւնների արդյունաբերութիւնը կազմակերպելու աշխատանքին Խորհրդային իշխանութեան առաջին տարիներում, յերբ բանվորական կառավարութեան ձեռքն անցած այդ արդյունաբերութիւնը կառավարելու համար նոր ապագատներ պետք է ստեղծվէին: Պետք է բոլորովին նոր կազմակերպութիւն հանդես բերվեր, պրոլետարիատի գործին նվիրված մարդկանց կազմակ-

ին, պետք էր ոգնել այդ կազմակերպությանը, վոր սա ժառանգին ֆարրիկաներն ու գործարանները ի մի խմբեր, վոր կաջողանար իր առաջին քայլերն անել այնպիսի մի տապարիզում, ուր բանվոր դասակարգն անցյալում վոչ մի փորձառություն չուներ:

Հիմա Խորհրդային իշխանության գոյության 5-րդ տարին, մեր անասական ուղղանները մի հսկայական, ճշգրտավորված ապարատ են, վոր անցյալ տարիների շինարարական մեծ փորձառություն ունին: Հիմա անասարարների, կազմակերպիչների մի վորոշակի շերտ ունին: Այդ ապարատն ապրում է արդեն իր ինքնուրույն կյանքով, ունի իր աշխատելու վարժությունը, ունակությունը. նա արտադրության անկման տարիներն արդեն անցել է. նա ցույց տվեց, չնայած իր բոլոր թերություններին, վոր կյանքի դասերն ի գուր չեն անցել:

Այսպես է այժմ:

Սակայն Խորհրդային իշխանության առաջին տարին գրությունն այդպես չէր . . . Հենց արհմիությունները, վորոնց կուսակցությունը իրենց չհամագումարին արտադրության կազմակերպման կարևորագույն խնդիրները մատնանշեց, իրենց, կարելի չէ առել, մասնաշաղկապ հախածեանությամբ ստեղծեցին այն հիմնարկները, վորոնք այնուհետև, կովի բնթացքում, սկսեցին տիրապետել մեր արդյունաբերությանը և ղեկավարել այն:

Լենինը բարձր էր գնահատում միությունների, վորպես ժողովրդական անասության առաջին կազմակերպողների, այդ գերը. նա այդ գործունեյության մեջ բանվոր մասնանների նախաձեռնության և ինքնագործունեյության կորովի արտահայտությունն էր տեսնում. բանվորների կովի պատմության ամենապատասխանատու րոպեներին Լենինը անդադար կոչ էր անում լայն մասնակցություն գեպի հենց այդպիսի նախաձեռնություն և ինքնագործունեյություն:

Լենինը նույնպիսի մեծ նշանակություն էր տալիս

միությունների այն կովին, վորի նպատակն է աշխատանքի կարգապահության նոր սկզբունքներ սահմանել:

Պետք է նորից կարգալ Լենինի գիրքը շարաթորյակների մասին: («Մեծ նախաձեռնություն»), հառկանալու համար՝ ինչ մեծ նշանակություն ունեյին նրա համար աշխատանքի կարգապահության գիտակից արտահայտությունները, բանվորների ինքնագործունեյությունը՝ աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնելու համար:

Հենց այդ է գլխավոր յերաշխիքը կոմունիզմի հաղթանակին, գտնում է Լենինը:

Յերբ կապիտալիզմի մարակի փոխարեն բանվորներն իրենք են աշխատանքի կազմակերպության ախպիսի սկզբունքներ սահմանում, վորոնք արտադրողականությունը պիտի բարձրացնեն, այդ արդեն վճռական հաղթանակ է նոր կարգի ստեղծման հիմնական ճակատում: Սոցիալիզմն այն ժամանակ կը հաղթանակի, յերբ նա կապիտալիզմից ավելի բարձր աշխատանքի արտադրողականություն ցուցաբերի:

Աշխատանքի արտադրողականության այս բարձրացման համար քիչ նշանակություն չունի նաև աշխատանքի կարգապահության բարձրացումը: Լենինը այդ պատճառով վողջունում է ՀՍՄԿԽ և մետաղագործների կենտրոնական կոմիտեյին, վորոնք արդեն 1918 թ. առաջին ամիսներին զրեցին մշակման չափի, քաջալերող սխտեմների և ուրիշ «չատ բաների գործագրությունը ինչ վոր Թեյլորի սխտեմի մեջ գիտական և առաջադիմական է»: («Խորհրդային իշխանության հերթական խնդիրները» 1918 թ.):

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ—ԿՈՍՈՒՆԻՋՄԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Այսպիսով միություններն իրենց ամենորոյա աշխատանքով միշտ նոր ու նոր կազրերին բանվոր դասակարգի խնդիրները կոմունիստական ըմբռնումն են սովորեցնում:

Միությունները կապիտալիզմի ժամանակ կոմունիզմի դպրոցի այդ գերը կատարում եյին առանձին

կապիտալիստի և առհասարակ կապիտալի դեմ ուղղված
ամենորոյա կռիւի դասերի միջոցով: Պրոլետարիատի գիւ-
տատուրայի ժամանակ նրանք այդ դերը կատարում են
նրանով, վոր բաց են անում բանվորական լայն մասսա-
ների առաջ սոցիալիստական անտեսութեան նոր խնդիր-
ները, մասնակցում են այդ մասսաների հետ նորը կազ-
մակերպելու կռիւին: այդ աշխատանքը տանելու համար
ցածից առաջ են քաշում միշտ նոր ու նոր բանվոր շեր-
տեր, համոզում են ամենալայն շերտերին, թե անհրա-
ժեշտ է կռվել նոր կյանքի կազմակերպման համար:

Միութեանները, վորպես հաղորդիչ մեխանիզմ
կուսակցութեանից դեպի դասակարգ, նոր պայմանների
շնորհիւ վոչ թե թուլացել, այլ ընդհակառակը ուժեղա-
ցել է: Ահա թե Լենինն իր «Չախութեան մանկական հի-
վանդութեանը» գրքում ինչպես է բնորոշել այդ դերը
մյուս յերկրների կոմունիստների համար:—

«Կուսակցութեանն իր աշխատանքի մեջ է անմիջորեն
հենվում արհմիութեանների վրա, վորոնք ըստ վերջին ավյալ-
ների (I V 1921 թ.) 4 միլիոնից ավելի ձևականորեն անկու-
սակցական անդամ ունին: Միութեանների խոշոր մեծա-
մասնութեան՝ գլխավորապես համառուսական կենտրոնի
կամ բյուրոյի (Համառուսական Արհմիութեանների Կենտ-
րոնական Խորհուրդ ВЦПКС) ղեկավար հիմնարկներն ի-
րապես կոմունիստներից են կազմված և կուսակցութեան
հրահանգներն են գործադրում: Ընդհանրապես և ամբող-
ջութեամբ վերցրած՝ ստացվում է ձևականորեն վոչ-կո-
մունիստական, ճկուն, համեմատաբար լայն, խիստ հզոր
պրոլետարական մի ապարատ, վորի միջոցով կուսակ-
ցութեանը սերտ կապվում է դասակարգի յեւ մասնայի
հետ, վորի միջոցով կուսակցութեան ղեկավարութեամբ
իրագործվում է դասակարգի գերիշխանութեանը: Մենք
վոչ թե յերկու տարի, այլ յերկու ամիս էլ չեյինք կա-
րողանա յերկիրը կառավարել, գիկատատուրա իրականա-
ցնել, յեթե արհմիութեանների հետ սերտ կապված չըլի-

նեյինք, յեթե նրանք մեզ ջերմ ոժանդակութեան ցույց
չտային, յեթե նրանք վոչ միայն անտեսական, այլ նաեւ
ուղղմական շինարարութեան մեջ անձնագործ կերպով չաշ-
խատեյին»: Այսպես եր գնահատում Լենինը միութեան-
ները դերը պրոլետարական գիկատատուրայի ընդհանուր
սխտեմի մեջ:

Միութեանների այս դերը վորպես հսկայական հա-
ղորդիչ մեխանիզմ անմիջորեն կառավարող ավանգարդից
դեպի աշխատավորութեան ահազին շերտերը, Լենինի աշ-
քում հիմնական և վճռական նշանակութեան ունեւ: Այս
տեսակետից էլ նա գնահատում եր միութեանների մյուս
մասնակի խնդիրները: Այս նրա հիմնական տեսակետն եր,
յերբ նա ստիպված եր կռվել այն սխալ ուղղութեան
դեմ, վորով պրոլետարական գիկատատուրայի շրջանում
մտանում են միութեանների խնդիրներին:

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ «ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ» ՅԵՎ «ՊԵՏԱԿԱՆԱՑՄԱՆ» ԴԵՍ

Միութեանների «չեղոքութեան» թեորիան մեզ
մոտ հոկտեմբերից հետո վերափոխվեց միութեանների
«անկախութեան» թեորիայի: Նոր պայմաններում պրանք
հին յերգեր էյին:

Կապիտալիզմի տիրապետութեան շրջանում արհմիու-
թեանների «չեղոքութեան» իսկապես նշանակում եր՝
«կուշա» երի կուսակցութեանն ոժանդակում և «բանվոր
դասակարգի բուրժուական քաղաքականութեան» քարոզ:

Իսկ պրոլետարական գիկատատուրայի ժամանակ միութե-
անների «անկախութեանը» պրոլետարական պետա-
կան իշխանութեանից կը նշանակի՝ հրաժարվել այդ իշ-
խանութեանն ոգնելուց, մտրանչող պրոլետարիատի ա-
վանգարդին զավաճանել, «կուշա»-երի կողմն անցնել Լե-
նինը մենշեվիկները հայտարարած այդ «անկախութեան-
նը» վորակում եր վարպետ «բուրժուական ծրագիր և դա-
վաճանական խոսք»:

Հասկանալի չէ, վոր այդ թերութայի և նրա ներկայացուցիչներին դեմ մղած կռիվը պիտի վերջանար միություններին այդ ուղղության լիակատար՝ թե՛ գաղափարական և թե՛ կազմակերպչական՝ ջախջախումով:

Լենինը Միություններին ի Համագումարում ասում է. —

«Փաստերը ցարթեցնում են ամենաբուլի և հետամնաց գլուխներին և ղեմավարութայի ու «անկախության» մասին առ հասարակ ճառողները կը չքանան: Այդ մարդկանց մասին կը խոսեն աշխատ, ինչպես բրածոների մասին են խոսում»:

Միություններին գերի և կուսակցության հետ ունեցած նրանց փոխադարձության լենինյան ըմբռնումը բնորոշելու համար վերին աստիճանի կարևոր են Լենինի այն հայացքները, վոր նա արտահայտել է կուսակցության ներսում գոյություն ունեցող այն ուղղության առթիվ, վորը միությունների անհատապես «պետականացման» կողմնակից էր:

Այդ ուղղության կողմնակիցները կարծում էյին, թե պրոլետարական գիկատատւրայի պայմաններում բանվորների անտեսական շահերը պաշտպանելու միությունների անելիքներն ամբողջովին վերացել են, թե այդ պատճառով միությունների անկախ գոյությունը հիմք չունի ներկա պայմաններում: Հետևաբար նրանց պիտի մտցնել խորհրդային իշխանության մարմինների ընդհանուր սխառեմի մեջ և նրանց պետական իշխանության վորոշ գործառնություններ հատկացնել:

Լենինը վճռականորեն դուրս է գալիս այդ ուղղության դեմ: Նրա տեսակետից այդ տեսության կողմնակիցները նախ գերագնահատում են նորի կառուցման ընթացքի արագությունը, նրանք սխալ են պատկերացնում աշխատավորների լայն շերտերի գիտակցական մակարդակի բրական զրոությունը:

Նույն այդ ի Համագումարում Լենինն ասում է. —

«Բանվոր պատկարզը յերբեք չինական պատերազմում չի յեղել հին հասարակությունից: Նա դեռ կապիտալիստական հասարակության ավանդական հոգեբանությունից շատ բան է պահել: Բանվորները նոր հասարակարդ են ստեղծում առանց նոր մարդ գառած լինելու: Նրանք դեռ չեն մաքրվել հին հասարակության կեղտերից, այլ մինչև ծնկներն այդ ցեխի մեջ են: Ստիպած ենք միայն յերազել, թե ինչպես կարողանանք այդ կեղտերից ազատվել: Մեծ ցնորք է կարծել, թե այդ կարելի չէ տեսել անմիջապես: Դա մի ցնորք կը լիներ, վոր գործնականում սոցիալիզմի թագավորությունը յերկինք կը փոխադրեր»:

Ուստի աշխատավորների լայն շերտերի պատկարակության, կրթության խնդիրը, նրան համադելը, թե անհրաժեշտ է պայքարել սոցիալիստական անտեսության համար, — յերկար տարիների, ամբողջ մի շրջանի գործ է: Այդ խնդիրն անտեսելը «պետականաման» կողմնակիցների արմատական մեղքն է: Նրանց մեծագույն ցնորքն է, թե կարելի չէ մոտսաններին միանգամից մաքրել կապիտալիզմի ժառանգությունից: Նրանց արմատական սխալն այն է, յեթե Լենինի բառերով ասենք, վոր նրանք գերագնահատում էյին զարդացման ընթացքի արագությունը, չէյին նկատում աշխատավոր լայն շերտերի ծանրաշարժությունը, ուստի նրանք չէյին կարող նոր կյանքը դեկավարել: Հետագայում մենք կը հանդիպենք այդ գերագնահատությանը կոմկուսակցության մի մասի կողմից արհմիությունների գերի մասին յեղած վիճաբանությունների ժամանակ:

Մյուս կողմից Լենինը խորհրդային շինարարության առաջին տարիներին արդեն տեսնում էր, թե վորքան հեռու է խորհրդային ապագաբառը, նոր պետության ապագաբառը, այն վիճակից, վորի մեջ նա ըստ իր առաջադրության պետք է լիներ: Այդ ապագաբառի բյուրոկրատանալն առաջ էր յեկել յերկրի քիչ քաղաքակրթված լիսեւրց, հսկայական գյուղացիական յերկրի բանվոր դա-

ռակարգի փոքրաթիվ և անպատրաստ լինելուց: Այդ բոլորատացման վերացումը յերկարամյա համառ աշխատանքի և պայքարի խնդիր է: Արհմիություններն աշխատում խոշոր նշանակություն կարող են ունենալ:

Միությունների պետականացումն այդ պայմաններում վոչ մի դրական արդյունք չեր տա խորհրդային պետությունը, իսկ դրա փոխարեն կուսակցությունն պրոլետարիատը կը զրկվեյին այն կազմակերպություններից, ուր միլիոնավոր մարդիկ միանում են և կարող են ստանալ վորի վորի միջոցով աշխատավորության միջոց նորանոր գանգվածներ պատրաստվում են յերկրի սոցիալիստական կազմակերպման կովի համար:

Մենք բավականաչափ բյուրոկրատ որդաններ ունինք, ասում եր Լենինը պետականացման կողմնակիցներին. դուք չեք նկատում արհմիությունների մասնաշաղկապները, դուք չեք նկատում, վոր նրանց մեջ բանվորների առաջին շերտեր են կազմակերպված. կանցնեն տարիներ և տասնամյակներ և նրանց միջոցով միլիոնավոր մարդիկ կը գան դասակարգային լիակատար դիտակցություն:

Անցման այս շրջանում պրոլետարիատի դիկտատուրան միայն նրա ավանգարդը կարող է իրականացնել, վոր ռազմական կուռ կազմակերպություն միացած է, պրոլետարիատի զարգացման ուղին գիտե և նրան այդ ուղիով ասաջնորդում և դաստիարակում է: Ամբողջ դասակարգը միասին վերցրած, հանձին իր անկուսակցական մասնաշաղկապ կազմակերպությունների, չի կարող հենց հիմա իրականացնել այդ դիկտատուրան, «վորովհետեւ վոչ միայն մեր հետաձգյալ յերկրում, այլ նաեւ մյուս բոլոր կապիտալիստական յերկրներում պրոլետարիատը դեռ այնքան պառակտված է, այնքան ստորացած ու վորոշ տեղերում կաշառված (հենց առանձին յերկրների իմպերիալիզմի կողմից), վոր լայն բանվորական կազմակերպությունը պրոլետարիատի դիկտատուրան անմիջապես իրա-

նականել չի կարող: Այդ դիկտատուրան իրականացնել կարող է միայն այն ավանգարդը, վորն իր մեջ կուտակել է դասակարգի հեղափոխական յեռանդը»: («Արհմիությունները մասին, ընթացիկ մոմենտի մասին»):

Սոցիալիստական իշխանությունն առաջին տարիներին Լենինն այսպես եր սովորեցնում կուսակցությանն ու միություններին՝ բոլորովին նոր պայմաններում գործադրել միությունների և կուսակցության խնդիրների հեղափոխական-մարքսիստական ըմբռնումը:

Պատմական այս մեծ դարձապտույտի ժամանակ Լենինն իր հանձնարով ոգնեց Ռուսաստանի բանվոր դասակարգին, վոր նա կանոնավորե իր շարքերը, նպատակահարմար տեղավորե բանվորական դիկտատուրայի ընդհանուր մեխանիզմի մեջ իր առանձին կազմակերպությունները՝ հաշվի առնելով նրանց յուրաքանչյուրի աշխատանքը պայմանավորող իրական հանգամանքները . . .

Մենք հետազոտում կը խոսենք այն հարցի մասին, թե ինչպես եր Լենինը «Ռազմական կոմունիզմի» շրջանում հասկանում միությունների խնդիրը իրենց անդամների սնտեստիկան՝ այսինքն անմիջական նյութական շահերը պաշտպանելու ասպարիզում: Այնտեղ ել մենք կը տեսնենք, թե Լենինն ինչպես հաճախ ստիպված եր պնդել, վոր միությունների ձուլման ընթացքը պրոլետարական պետության հետ դանդաղ է առաջ գնում:

Սակայն այժմ մենք արդեն կարող ենք ասել, վոր կյանքը լիովին արդարացրեց Լենինի այն ըմբռնումը, վոր նա ուներ այդ ձուլման ընթացքի մասին պրոլետարիատի գերիշխանության դեռ առաջին տարիներին:

Ավանգարդը դեռ նոր է սկսել աշխատավոր մասնաշերտի դաստիարակել, նրանց դրավել, վոր պետությունն ու արտադրությունը ղեկավարեն: Այդ ուղղությամբ դեռ շատ բան կա անելու մինչև վոր ասել կարողանանք թե աշխատավորների արհմիությունները վերջնականորեն ձուլվել են իրենց պրոլետարական պետության ապագա-

բառի հետ, — այսպես եր ասում էինքնը Միություններ
II համագումարում (1919 թ. հունվարին):

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԲԱՆԱԲԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՎԷՍԱՐԻՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ/ ԼԵՆԻՆԸ

Բաղաքացիական կռվի տարիները նոր պայմաններ
ստեղծեցին միությունների աշխատանքի համար: Բանվոր
դատավարի բոլոր ուժերի գերազույն լարումը պետք է իր
կնիքը դնեք միությունների գործունեության վրա: Միութ-
յունների աշխատանքի այդ շրջանը կարելի չէ բնորո-
շել վերպես մի շրջան, յերբ միությունների գործունե-
յությունը մեծապես մոտենում էր պետական առաջա-
րառի գործունեության: Կուսակցությունը թե խորհրդա-
յին օրգաններին և թե միություններին միաժամանակ և
նույն ձևով ամենակարևոր և ամենից հարվածային խնդ-
րներն են առաջադրում:

Ճակատները լարված դրությունն ստիպում էր հա-
ճախ կուսակցությանը դիմելու միություններին, վար-
պես դի սրանց միջոցով գորակոչի յենթարկե միության
բանվոր անդամներին Կարմիր բանակի շարքերը լրացնե-
լու համար: Զորակոչի ելին յենթարկվում վոչ միայն միութ-
յունների աշխատակիցները, այլև շարքային անդամ-
ները: Արհեստակցական գորակոչն այդպիսով կատարվում
էր խորհրդային օրգանների արած գորակոչներից դուրս:

Կուսակցության ղեկումը միություններին՝ նեղ վար-
կյաններին օգնություն ստանալու՝ բղխում էր Լենինից: Այդպես էր 1919 թ. ապրիլին, յերբ ՀԱՄԿԽ պլենումին
արած Լենինի գեղուցումից հետո վորոշվեց գորակոչ անել
Կոչակի Փրոտոի համար: Լենինն այդ ժամանակ ՀԱՄԿԽ
պլենումին ներկայացրեց իր թեզիսները միություննե-
րի անելիքների մասին ռադմական առաջարկում (այդ
թեզիսները տպված են Միությունների III համագումար-
րի ՀԱՄԿԽ հաշվետվության մեջ): Այդ թեզիսներից
վերջինն ասում է. — ՀԱՄԿԽ պետք է դիմի բոլոր արհ-

միություններին՝ հեղափոխականի պես գործի անցնելու,
հին շարունակելով չհաշվանդվելու: ՀԱՄԿԽ կից կազմվեց
գորակոչի կենտրոնական հանձնաժողով:

Միությունները նույնպիսի վաստակապես պետական
գործ են կատարել հացի համար մղած կռվի մեջ: Դար-
ձյալ Լենինի նախաձեռնությամբ միությունները դեռ
1918 թ. առաջին պարենավորման գործիքները կազմա-
կերպեցին, վորոնք սոված բանվորներին հաց պիտի հա-
թայթեյին: 1919-20 թ. ընթացքում միությունների այդ
գործունեյությունը մեծ ծավալ ստացավ: Հանձնա-
Ռադմարբյուրոյի (Ռադմական Պարենավորման Բյուրո)
ստեղծվեց մի ամբողջ կազմակերպություն միություննե-
րին կից, ըստ վորի հաշվետվության 1918 I/X-
1920 I/I միությունները 31.000 անգամ են դո-
րակոչի յենթարկել պարենավորման ճակատի համար:

Ամենագործոն բանվոր ուժերին սովի դեմ զորա-
կոչելու հետ միաժամանակ միությունները բացառիկ յեռան-
դով կոչ ելին անում լայն մասսաներին, վոր զոհաբերող
լինեն, վոր քաղցն ու ցուրտը համբերությամբ տանեն և
աշխատեն, մինչև վոր կարմիր բանակը ճակատներում
հաղթի:

Հիշելով այդ ծանր հերոսական տարիները, ով չի
ընդունի ռուսական միությունների համաշխարհային
պատմական վաստակը, վոր նրանք կուսակցության դե-
կավարությամբ կարողացան բանվորության ամենահետա-
մադ լրավելին անգամ զոհաբերության կոչել:

Լենինն և սովել այն օրինակը, թե ինչպես պետք է
կարողանալ, յերբ կարիք կա բանվորներին զոհաբերու-
թյան կոչել . . .

Ահա մի բնորոշ հատված՝ նրա ճառից (1920 թ. մա-
նածագործ, համագումարում). — «Հիմա պետք է լարված
կռվենք սորֆի համար: Տորֆը մեզ պետք է բանվորներին
հաց հասցնելու համար, գյուղացիներին՝ աղ, մանածա-
գործարաններին՝ բամբակ կային: Տորֆը մեր փրկությունն

ե: Տարֆը գտնվում է այն դործարանների կողքին, փորոնք հիմա չեն աշխատում: Հիմա չի կարելի ասել մենք մանածագործ ենք և փոշ թե տորֆի կտրող: Բանփորները այդ տեսակետը կը նշանակեն՝ դարձ գեպի հինը: Այդ դործն ունի մեծ դժվարություններ: Գիտեմ՝ շատերն ստիպված կը լինեն ջրի մեջ աշխատել առանց համապատասխան հագուստ ունենալու: Սակայն մենք պետք է հիշենք, փոր արյան ճակատում մեր կարմիր բանակայիններն ել առանց կոշիկների յեն, արշավելիս մինչև ծնկները ջրի մեջ, նրանք կարողացան հաղթանակ տանել, ինչպես վերջերս տեղի ունեցավ հարավային ճակատում... Մենք ել պետք է աշխատանքի ճակատում հաղթանակ տանենք: Կորչի հին արհեստակցականությունը»:

Ահա Ռուսաստանի և ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգի բազմի համար մարտնչող ավանդարդի զոհաբերություն և ոգնություն կոչը՝ ուղղված աշխատավորների լայն մասսաներին:

Այս պարզ խոսքերի մեջ ամբողջ ճշմարտությունն է ասված. փոշ մի խոստում, թե դրությունն անմիջապես կը բարվոքվի: Այդպես եր կարողանում կոչ անել բանփոր դասակարգի առաջնորդը, փորը գիտեն՝ յեթե ավանդարդը, յեթե միությունները անհողորդ գիմեն փորոշ նպատակի, ամենահետամնաց մասսաներին ել իրենց հետևից կը քաշեն:

Լենինն ամենից լավ եր հասկանում, թե փորքան մեծ է այն զոհաբերությունը, փոր ուսական միություններն ամբողջ բանվոր դասակարգի հետ այդ տարիներին արին, և թե փորքան մեծ է այդ զոհաբերության նշանակությունը:

Լենինն իր ամենապատասխանատու ճառերի մեջ յերկու անգամ (IX Կուսհամագումարի կենտկոմի հաշվետվության և 1920 թ. ապրիլի Միությունների I I համագումարի փողոյնի ճառի մեջ) Վիճակագրական Վարչությունից յերկու թիվ ե բերում ցույց տալու, փ

1818 և 1919 թվականներին սպառող հանձնգների բանփորն ստացել է տարեկան 7 փութ, իսկ արտադրող հանձնգների գյուղացին սպառել 17 փութ հաց: Պատերազմից առաջ գյուղացին սպառում եր տարեկան 16 փութ:

Յեւ Լենինն ասում եր. — «Մեր անելիքը վերին աստիճանի դժվար է: Մեր միությունները մեծ ոգնություն են ցույց տվել պրոլետարական պետություն կառուցման դործին: Նրանք այն ուղակն են, փոր կապում են կուսակցությունը բաղամիլիոն խավար մասսայի հետ: Տաղ-կենացի չը խաղանք. — արհմիություններն իրենց ուսերի վրա յեն տարել ամբողջ կոիվր մեր թշվառությունից դեմ, յերբ կարիք եր լինում ոգնել պետությունը պարենավորման դործում. միթե դա ամենամեծ խնդիրը չեը»:

Յեթե մենք համեմատենք այս ըմբռնումն և քաղաքական կուլի տարիներում միություններին տված դործունեությունից այս ուղղության հետ մեր մենչեվիկների «խմաստուն» խորհրդածությունները, փորոնց կարծիքով բայլելիկները ուսական միությունները քայքայել և «մահացրել» են, սպա մենք կտեսնենք, թե ինչպիսի մեծ անդունդ կա միությունների խնդիրների Լենինի զարգացրած հեղափոխական-մարքսիստական ըմբռնման և արեղյունիւնների, համաձայնողականների ըմբռնման միջև:

Լենինն ասում եր, փոր յերբ բանվոր դասակարգի բազմն է վարչվում, այդ դասակարգի բոլոր ուժերը, նրա բոլոր կազմակերպությունները պիտի սեղմվեն իրրե մեծ յերկաթե բուռնցք, փորպես զի դասակարգային թշնամուն հաղթեն, ջախջախեն: Մենչիկները, արեղյունիւնիստականները նման պայմաններում առաջարկում են գտնել միությունները մարտնչող առաջադասից, փորվհետ միությունները միայն անտեսական քաղաքականություն են վարում և քաղաքականությունը չեն զբաղվում: Այդ գաղափարը և դործնականում կը նշանակե դավաճանել բանվորների ամենավճռական, ամենահեղափոխական շերտին: Արդյուն-

քը կը լինի նրա ջախջախումը. իսկ այդ ջախջախման կը հետեի վոչ միայն կոմունիստական ավանգարդի, այլ առհասարակ ամբողջ բանվորութեան ակտիվ շերտի ֆիզիքական բնաջնջումը:

Պատմութիւնն Ռուսաստանի փորձով ցույց է տվել, թե ինչ արդիւնքի յետեւ հեղափոխական-մարքսիստական քաղաքականութիւնը և միութիւնների Լենինյան ղեկավարութիւնը, ինչպէս և Ունգարիայի խորհրդային հանրապետութեան փորձով ցույց է տվել, թե մենշևիկների քաղաքականութիւնն ինչ հետեւանքերի յետեւ մենշևիկների ղեկավարութեամբ հանրութիւնների վերնաշերտի ղեկավար յետեւանքերը մեքին նման պայմաններում հասցրին այդ հանրապետութեան խորտակմանը. և այժմ այնտեղ անասելի դաժան սպիտակ դիկտատուրան և հաստատված . . .

Քաղաքացիական կռիւի շրջանում տեղի ունեցած միութիւնների և պետական ասպարատի դորժուներութիւնների մերձեցումը Լենինի համար վոչ մի դեպքում չէր նշանակում, թե միութիւնները իրենց առանձնահատկութիւնը կորցնում են վորպէս կազմակերպութիւններ, վորոնք ամենատարրական շահերի հիմքի վրա բանվորական մասսաներին միացնում են, վորպէս կազմակերպութիւններ, վորոնց կոչումն է նախ և առաջ լինել կոմունիստների դպրոց: Այդ դպրոցում ավանգարդը համբերութեամբ, քայլ առ քայլ — նոր բանվորական կենցաղի և սոցիալիստական տնտեսութեան շինարարութեան ամենորոշ փորձի վրա — սովորեցնում է մասսաներին, վոր կոմունիստական խնդիրները լայն և խոր ըմբռնեն:

Այդ խնդիրները ժամանակավորապէս հետաձգված ելին, վորովհետեւ գերագոյն ճիշդ պիտի դորժադրվեր՝ ղեռ աւմենապարզ խնդիրները լուծելու (քաղաքին վառելափայտ հասցնել, հաղորդակցութեան ճանապարհները մաքրել, հաց հավաքել և տեղ հասցնել):

Այն ինչ քաղաքացիական կռիւ տարիների փորձը,

յերբ շատ խոշոր եր մերձեցումը միութիւնների և պետութեան միջև, կոմունիստական կուսակցութեան մի մասի մեջ սխալ պատկերացում առաջացրեց միութիւնների դարգացման հեռանկարների մասին:

Այդ փորձը կարծես ասում էր, թե միութիւնները յերբ նրանք պետական որդաններից անելիքներն ստանձնում են և լուծում, քիչ կամ վոչ բավականաչափ են մոտենում պետական ասպարատին, նրանք շարունակում են մնալ ինքնամիտի կազմակերպութիւններ: Ուստի կուսակցութեան այն մասը, վոր ինքնիշխան «ռազմական կոմունիզմի» շրջանն են շարունակում, առաջ քաշեց միութիւնների այնպիսի կազմակերպութեան լոզունգ, վոր կը նպաստեր մոտիկ շրջանում միութիւնների դարգացմանը և նրանց վերջնական ձուլմանը պետական իշխանութեան որդանների հետ: Այդ լոզունգով պահանջում ելին միութեան ղեկավար որդանների և տնտեսական որդանների անձնական կազմի միացում այն հեռանկարով, թե մոտիկ ասպարատում նրանք կը ձուլվեն: Այսպիսով կուսակցութեան այդ մասը ցանկանում էր «ռազմական կոմունիզմի» շրջանի փորձն արհմիութիւնների նկատմամբ շարունակել, մի փորձ, վորը բացառապէս բղխել էր բանվոր դասակարգի ուժերի չափազանց լարելու անհրաժեշտութիւնից. հնայած այն ժամանակ, յերբ այդ ուղղութիւնը ձեւակերպվում էր, քաղաքացիական կռիւն բոլոր վճռական ձեւակերպում իր հաղթական ավարտին եր հասնում կարմիր բանակի շնորհիւ:

Մյուս կողմից՝ քաղաքացիական պատերազմի վերջում հանդէս յեկած բանվոր մասսաների սոսկալի հողնաձուլութիւնը, քաղաքներում իշխող սովը տատանումներ առաջացրին այդ մասսաների մեջ: Այդ տարերային դժգոհութեան արտացոլումն յեղավ կուսակցութեան մեջ մի «թեթեւ» այսպիսի կոչված «բանվորական ուղղութիւն» շեղումը: Այս մյուս շեղման հաջողութիւնը վոչ այնքան արհմիութիւնների, նրա պատմութեան բովանդատ

կությամբ ե բացատրվում, վերջան նրանով, վոր նա քրն-
նադատում եր խորհրդային ապարարաւի բացատրական
կողմերը, նրա բյուրոկրատացումը, վոր հետեանք եր ռազ-
մական շրջանի, յերբ անխուսափելի կերպով վարչական
զինվորական յեղանակները պիտի գերակշիւ լինէյին բան-
վորական գեմոկրատիայի համեմատությամբ: Եյապէս
«բանվորական ուղղողիցիայի» պլատֆորմը միությունների
հարցում, ինչպէս կը տեսնենք, կոմկուսակցության և
Լենինիզմի վոգուն խորթ լուծում եր ապրիս կուսակցու-
թյան, միությունների, կուսակցության և գասակարդի
փոխարարերության հարցերին, այսինքն այն հիմնական
հարցերին, վորոնք Լենինի արհմիությունների ուսմունքի
անկյունաքարն են հանդիսանում:

Մի կողմից ռազմական կոմունիզմի շրջանի ինե-
րյան պատճառ եր գտնում, վոր գերադնահատում էյին
միությունների և պետապարարաւի ձուլման ընթացքի ա-
րադությունը, մյուս կողմից հոգնածությունն ու սովը
մասսաների մեջ մանր-բուրժուական յերերումներ էյին
արաջացում, վորն անդրադարձել և կուսակցության մի
մասի սինդիկալիստական հակումների մեջ. այդ բոլորը
կուսակցության մեջ մտքերի մի խառնաշփոթություն եր
հանդես բերել արհմիությունների գերի հարցի նկատ-
մամբ: Այդ խառնաշփոթությունը նորից ստիպեց կու-
սակցության անդուգական առաջնորդին, վոր նա պրոլե-
տարիաւի գերխիսանության շրջանում արհմիությունների
հարցի մասին ունեցած իր մտքերը ձեակերպեւ:

ԳԼՈՒԽ IԱ

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ԱՐԶՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԲԱՆԱՎԵՃԸ

ԻՆՉ ԵՐ ԻՐԱՊԵՍ ԱՐՏԱՅՈՒՈՒՄ ԲԱՆԱՎԵՃԸ

Արհմիությունների մասին բանավեճ ծագեց, ինչպէս
բոլորին հայտնի յե, 1920 թ. վերջին – 1921 թ. սկզբին:

Այստեղ յերեք գլխավոր հոսանք կար. — 1) Լենինի
գլխավորությամբ. Լենինի հիմնական հայացքները բանա-
վեճի ժայռանակ մենք շուտով կը բերենք: Լենինի գիրքը,
ինչպէս հայտնի յե, X կուսհամագումարի կողմից հաս-
տատվում և (1921): 2) Տրոցկու գլխավորությամբ. այս
հոսանքի յեղակեան այն եր, թե միությունները ճգնաժա-
մի մեջ են, վորովհետե նրանք անաւստական աշխատան-
քից շատ են կարվել: Այս ուղղության պլատֆորմը մի-
ությունների արտագրական խնդիրներն եր առաջ մղում.
նա հանձնարարում եր միությունների առանձին խնդիրներին
մոտենալ այն տեսակետով, վոր միություններն ու արն-
տեսական որդանները քանի գնում միաձուլվում են: Ըստ
այդ պլատֆորմի առաջիկա շրջանի զարգացման խնդիրն է՝
իրապէս կենտրոնացնել անտեսության վարչությունը այն
միությունների ձեռքը, վորոնք անտեսական որդանների
հետ ձուլված են: 3) «Բանվորական ուղղողիցիայի» խըմ-
բակը Շլյապնիկովի գլխավորությամբ. — այս խմբակի պը-
լատֆորմն առաջ եր քաշում այն լոգունքը թե՛ ամբողջ
լատֆորմն առաջ եր քաշում այն լոգունքը թե՛ ամբողջ
արդյունարարության վարչությունն անհատաւ պետք և
միությունների ձեռքը հանձնել կամ «ժողովրդական տըն-

տեսութեան վարչութիւնը արտադրողներէ համառուսական համագումարին» տալ, ինչպէս ասված է այդ խմբակի կետերից մեկում:

Սրանք ելին հիմնական հոսանքները բանավեճի ժամանակ:

Այժմ կուսակցութեան մեջ տարածայնութիւն չկա այն հարցի մասին, ինչ վոր եյապէս արտայայտուի եր արհմիութիւններէ բանավեճը: Բոլորն ընդունում են, վոր նրանից հետո յերկրում մի այլ բան եր կատարվում, վոր միութեան անելիքների հարցի հետ շատ քիչ կապ ունեն: Քաղաքացիական պատերազմը վերջացել եր: Կալվածատերերից խլած հողի և կապիտալիստներից խլած գործարանների պաշտպանութեան անհրաժեշտութիւնը չեւ այլևս բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան միութեան հիմքը, վորովհետև կալվածատերերի և կապիտալիստների գրոհը հաղթականորեն հետ եր մղված: Այդ միութեան համար նոր հիմք եր պետք: Գյուղացիութիւնը հոգնել եր իր կատարած գոհաբերութիւններից և տարերայնորեն պահանջում եր թեթեւացնել այն բեռը, վոր նրա վրա յեր դրված քաղաքացիական կռիւ ժամանակ. նա պահանջում եր, վոր պարենբաշխումը փոխարինվի պարենհարկով:

Նա տարերայնորեն նոր անտեսական քաղաքականութիւն եր պահանջում: Գյուղացիութեան տրամադրութիւններն անդրադառնում ելին բանվորական մասսաների վրա նախ այն պատճառով, վոր նրանք գյուղացիութեան հետ կապված են, ապա և այն պատճառով, վոր նրանք ել բավականաչափ հոգնել ելին քաղաքացիական կռիւ տարիների աներևակայելի լարումից:

Այսպիսով կուսակցութեան առաջ նորից դրվեց մեր հեղափոխութեան գլխավոր հարցը՝ բանվորութեան և գյուղացիութեան միութեան հիմքի հարցը:

Յերկրում հենց այդ հարցերն ելին հատուկացել: Այն անորոշ գիտակցութիւնը, թե այդ հարցերը պետք է լուծել, հուզում եր կոմկուսակցութեան լայն շարքերը: Հիմ-

նական հարցերի վերաբնեւելու այդ պահանջն իր անսպասելի յեղքը գտավ արհմիութեան մասին ծագած բանավեճի մեջ, թեև այդ հարցը չեւ, վոր որակարգի նյութ պիտի լիներ:

Յեւ վահա Լենինի քաղաքական հոստոութիւնը պետք եր ունենալ, վոր արհմիութեան մասին ծագած բանավեճից առաջ հարցը դրվեր սկզբից և եթ յերկրի բաղաքական մոմենտի վերլուծութեան իրական հողի վրա:

Միութիւններն, ասում եր Լենինը, կուսակցութիւնն ու բանվոր դասակարգը կապող ողակն են: Կարելի չեւ առանց ընթացիկ մոմենտը վերլուծելու հարց հարուցանել միութիւնների «ճգնաժամի» մասին, ինչպէս ասում են Տրոցկին և «բանվորական ուղղութիւնը»: Յեթե միութիւնները «ճգնաժամի» մեջ են, կարող է այդ ճգնաժամը լինել ինքնամփոփ, առանձնացած կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան դրութիւնից:

Ուստի, ասում է Լենինն 1920 թ. դեկտ. 30-ին իր նշանավոր ճառի մեջ, արհմիութիւնների «ճգնաժամի», հատկապէս արհմիութիւնների հարցը գնել սկզբունքորեն սխալ է և «գաղափարական շփոթութիւն»:

«Յեթե վերլուծենք ընթացիկ քաղաքական մոմենտը, ասում եր Լենինն իր այդ ճառում, կարող ենք ասել, վոր մենք ապրում ենք մի անցման շրջան անցման շրջանում: Ամբողջ պրոլետարական դիկտատուրան մի անցման շրջան է: Բայց մենք ունենք, այսպէս ասած, անցման շրջանների մի ամբողջ շարք. — բանակի զորացրումը, պատերազմի վերջը, խաղաղութեան ավելի յերկար դադարի հնարավորութիւնը, քան առաջ, ավելի հաստատուն անցումն ուղեւ մական ճակատից դեպի աշխատանքի ճակատ: Դրանից և միմիայն դրանից արդեն պրոլետար դասակարգի հարաբերութիւնը դեպի գյուղացիութիւնը փոխվում է: Ինչպէս է փոխվում: Այդ պետք է ուշադիր գնեն: Իսկ ձեր թեզիսներից այդ չի բղխում: Իսկ բանի մենք չենք գնեն այդ, պետք է կարողանանք սպասել»:

Ահա ի՞նչ հարցերով եր գրողված այդ ժամանակ մեր հանճարեղ առաջնորդի ուղեղը: Միությունների գերի պարզ ըմբռնումը, վորպես պրոլետարիատի զիկտատուրայի մեխանիզմի սոսկ մի մասի, հնարավորություն տվեց Լենինին միանգամից ցույց տալու միությունների «ճգնաժամի», մասնավորապես միությունների հարցադրության սխալը և կուսակցության առաջ հարցն ըստ եյության բանաձևելու, իբրև բանվորության և գյուղացիության փոխհարաբերության հարց:

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՃՄԱՆ ԹԱՓԻ ՀԱՊՃԵՊ ԳԵՐԱԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Միությունների գերի ըստ եյության վեճի ժամանակ Լենինի համար հիմնականը քաղաքական հարցն էր, միությունների՝ վորպես կոմունիզմի զպրոցների՝ առանձնահատուկ գերի հարցը, միությունների մեջ համախմբված մասսաներին տակտով մոտենալ կարողանալու հարցը՝ առանց իրականությունն անհամբերությամբ մեծացնելու, առանց մասսաների իրական դրության, նրանց զիտակցության մակարդակի և այլն ուսույլիական գերազնադատության:

Մենք արդեն տեսանք, վոր Լենինը «միությունների պետականացման» կողմնակիցների հետ վիճելու (միութ. 11 համագում. 1919 թ. սկզբին) նրանց արժատական սխալը համարում էր այն, վոր նրանք նորի աճման թափը չափազանցում էին: Նա մեծ ուսույլիա էր համարում այն կարծիքը, թե բանվոր դատակարգին միանգամից կարելի է մաքրել կապիտալիզմից ժառանգած կեղտից:

Նոր բանավեճի և նոր պլատֆորմների մեջն էլ Լենինը նախ և առաջ այդ սխալն էր տեսնում: Կուսակցության առաջ նա նորից բանաձևեց իր հայացքները միությունների գերի մասին պրոլետարական զիկտատուրայի անցման շրջանում: 1920 թ. գեկտ. իր ճառի մեջ նա տեսում էր. «Արհմիություններն արդյունադործական ամ-

բողջ բանվորությունը կազմակերպության մեջն առնելով՝ դառնում են արդ, կառավարող դատակարգի կազմակերպություն, վորը պետության հարկադրանքն է իրագործում: Սակայն դա հարկադրանքի կազմակերպություն չէ, այլ դատարարակելու, զբավելու և ուսուցանելու մի կազմակերպություն, դա մի զպրոց է՝ կառավարման, անտեսման, կոմունիզմի: Դա բոլորովին արտասովոր տիպի մի զպրոց է, վորովհետև այդտեղ յուրահատուկ ձևով միախառնված է կապիտալիզմի թողած ժառանգությունն այն բանի հետ, ինչ վոր առաջ են քաշում հեղափոխական առաջավոր բանվորները, այսպես առած, պրոլետարիատի հեղափոխական ավանգարդը:

Յեվ ահա արհմիությունների գերի մասին խոսել և հաշվի չառնել այս ճշմարտությունները, կը նշանակե մի շարք անճշտություններ կատարել: Սոցիալիզմին անցնելիս պրոլետարիատի զիկտատուրան անհրաժեշտ է. բայց արդյունաբերական բանվորների ամբողջ կազմակերպությունը չէ, վոր այդ զիկտատուրան սխալ իրականացնի: Այդ մասին մենք կարող ենք կարգալ կոմիտեների 11 համագումարի թեզիսներում՝ քաղաքական կուսակցության գերի մասին առհասարակ: Այստեղ յես գրա վրա կանգ չեմ առնի: Այսպիսի բան է ստացվում, վոր կուսակցությունը, այսպես առած, հավաքում է իր մեջ պրոլետարիատի ավանգարդը և այդ ավանգարդը իրականացնում է պրոլետարիատի զիկտատուրան: Յեվ յեթե արհմիությունների նման մի հիմք չլինի, չի կարելի զիկտատուրան իրականացնել, չի կարելի պետական գործառնություններ կատարել... Արհմիություններն ստեղծում են ավանգարդի և մասսաների կապը, նրանք ամենորյա աշխատանքով համոզում են մասսաներին, այն դատակարգի մասսաներին, վորը միայն ի վիճակի է մեզ կապիտալիզմից դեպի կոմունիզմ տանել: Սա մի կողմից: Մյուս կողմից արհմիությունները պետական իշխանության «պահեստարանն» են: Ահա ինչ են արհմիությունները կապիտալիզմից կոմունիզմի անցման շրջանում:

Յեթե այս այսպես է, ապա ուրեմն նախ սխալ է միությունները, այն ել՝ միայն միությունների «ճգնաժամի» հարց դնելը, առանց յերկրի ընդհանուր քաղաքական դրություն հարցը դնելու. յերկրորդ, սխալ է փաստակար և մատասանների առաջադիմության ընթացքի արագության դերագնահատությունը կոմունիստական խնդիրների լրիվ և պարզ գիտակցելու ասպարիզում:

Միությունների ավանգարդի նպատակն է՝ համբերությունը դաստիարակել աշխատավորների ավանգարդի դանդաղաշարժ մասսային. վտանգավոր անհամբերություն է ցուցաբերում նա, ով կարծում է, թե արհեստական կազմակերպչական միջոցներով կարելի է («միացումով») մասսաների այդ գրավման և ուսուցման պրոցեսն արագացնել: Ընկ. Տրոցկու «արտադրական դեմոկրատիայի» մասին լեռնինն ասում է. — «Տեսեք, թե ինչ բացատրություն կտան մասսաները, յերբ նրանց արտադրական դեմոկրատիայի լոզունգն եք առաջարկում»:

«Մենք միջակներս, մասսայականներս ասում ենք, վոր բյուրոկրատներին պետք է ուղղել, փոխել, վճռել. իսկ դու խոսքը կտուրն ես զցում թե՝ արտադրությունը զբաղվիր, դեմոկրատ լեղիր արտադրության հաջողության մեջ. սակայն յես ուզում եմ արտադրությունը զբաղվել վոչ թե այս բյուրոկրատ վարչակազմի հետ, այլ մի ուրիշ վարչակազմի հետ»: Դուք մասսաներին հնարավորություն չեք տվել խոսելու, յուրացնելու, կշռադատելու. դուք հնարավորություն չեք տվել կուսակցությանը նոր փորձ ձեռք բերելու (բանվորական դեմոկրատիայի սկզբունքներին անցնելու Ա. Գ.) և արդեն շտապում եք, ֆորմուլներ եք հնարում, վորոնք տեսականապես կեղծ են»:

Ահա թե լեռնինն ինչպես ուսուցանողներն եք գնահատում մասսաների արամադրությունը: Ահա թե ինչու յեր նա խիստ հակաճառում այն ֆորմուլների դեմ, վորոնք չեյին գնահատում մասսաների դաստիարակության խնդրի անխուսափելի յերկարատևությունն ու բարդությունը:

Լեռնինը պլատֆորմների առաջ քաշած միացած հարցերի մեծ մասն սկզբունքներն չեք համարում, այլ լուկ կոմիսիոն, գործնական քննություն կարոտ: Այդ հարցերը հեռացնում են կուսակցությունն իր գլխավոր խնդիրներից, մանավանդ յերբ նրանց սկզբունքային են համարում և հարկադրում են, վոր կուսակցությունը քվեյարկի ըստ պլատֆորմների:

Լեռնինի համար բանավեճի գլխավոր հարցը քաղաքականն էր՝ բանվորության և գյուղացիության փոխադասությունը հարցը. ապա բանվոր մասսաների քաղաքական մերձեցման հարցը, կուսակցության, ավանգարդի դերի հարցը միությունների մասսաների նկատմամբ, միությունների դերի հարցը վորպես կոմունիզմի դպրոցների:

ԱՐԴՅՈՔ ՄԻՈՒՅՈՒՆՆԵՐԸ ՆՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ԿՈՐՑՐԵԼ ԵՆ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՇԱՀԵՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Լեռնինի յելույթը բանավեճի ժամանակնշանակալից է նաև նրանով, վոր նա այդտեղ լրացրեց կամ, ավելի ճիշտ, զարգացրեց պրոլետարական դիկտատուրայի շրջանում միությունների խնդիրների մասին իր ուսմունքի այն կողմերը, վորոնք մինչ այդ, գլխավորապես քաղաքացիական կռիվի պատճառով ստվերի մեջ էյին մնացել:

Կուսակցության և միությունների աշխատակիցների մեծ մասը կարծում էր, թե միությունները Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո կորցրել են իրենց անդամների անմիջական նյութական շահերը պաշտպանելու հետ կապված կազմակերպության հիմքերը: Մենք արդեն տեսանք, վոր 1918 թ. վերջին և 1919 թ. սկզբին «միությունների պետականացման» տեսությունը հենց այն յեկտան ունեւր, թե միությունները բանվորների անտեսական շահերը պաշտպանելու խնդրում անելիք չունեն, քանի վոր իշխանությունը բանվոր դասակարգի ձեռքն է անցել: Այս հայացքները պետք է ավելի ուժեղանային անցել: Այս հայացքները պետք է տարիներին, յերբ քաղցը և քաղաքացիական պատերազմի տարիներին,

ուժերի գերազույցն լարումը միություններից ու բանվորական մասսաներից մեծ քանակությամբ զոհեր եր պահանջում: Վերևում մենք Լենինի ձառից մի հատված բերինք, ուր նա մանածագործարանի բանվորներին զոհաբերության կոչ եր անում, վոր տորֆ ձեռք բերեն և զըրանով ապահովեն հացի, բամբակի հայրն փոխադրությունը:

Յեվ անա, յերբ քաղաղացիական կռիվը վերջացաւ, յերբ ավանգարդի ու բանվոր դասակարգի, ավանգարդի ու գյուղացիության միջև նոր կապեր հաստատու հարցը հիմնական խնդիր դարձավ, Լենինը իրեն հատուկ մոքի ուժով և համարձակությամբ առաջ քաշեց և ընդգծեց միությունների այն խնդիրները, վոր լուրջայն անցած էյին համարվում:

1920 թ. գեկտ. 30-ի Խորհուրդների V III համագումարի ֆրակցիայի նիստին Լենինն իր նույն նշանավոր ձառի մեջ առում է:

«Նրա (ընկ. Տրոցկու, Ա.Գ.) առածից դուրս է գալիս, վոր բանվորական պետության մեջ բանվոր դասակարգի հոգեւոր և նյութական շահերը պաշտպանելն արհմիությունների գերը չէ: Ընկ. Տրոցկին խոսում է «բանվորական պետության» մասին: Բայց այդ արտոբակցիա չէ: Յերբ մենք 1917 թվին բանվորական պետության մասին գրում էյինք, այդ հասկանալի չէր: Սակայն այժմ յերբ մեզ առում են. — ինչո՞ւ պաշտպանել, ումնից պաշտպանել բանվոր դասակարգին, քանի վոր բուրժուազիա չկա, քանի վոր պետությունը բանվորական է, — ապա այդտեղ բացահայտ սխալ են անում:

Մեր կուսակցական ծրագրից յերևում է, վոր մեր պետությունը բանվորական է՝ բյուրոկրատական աղետատուով:

Յեվ մենք այս տխուր — ինչպե՞ս ասենք — ցուցանիշը (ярлык) թե ինչ, նրա վրա պետք է կախենք: Ահա ձեզ անցյալն իրականությունը: Ինչպե՞ս թե այդ ձեռով կադաված պետության մեջ արհմիությունները վոչինչ չունեն

պաշտպանելու, թե առանց նրանց ել ամբողջովին կադավակերպված պրոլետարիատի հոգեւոր և նյութական շահերը պաշտպանել կը լինի: Սա բոլորովին սխալ տեսական դատողություն է: Սա մեզ փոխադրում է վերացականության իդեալի ասպարեզը, վորին մենք թերևս 15-20 տարուց հետո հասնենք. բայց յես հավատացած ել չեմ, թե մենք այդ ժամանակամիջոցումն իսկ զըան կը հասնենք... Մեր արդի պետությունն այնպես է, վոր ամբողջովին կադմակերպված պրոլետարիատն իրեն պետքե պաշտպանի. իսկ մենք այդ կադմակերպությունները պետք և ոգտագործենք՝ բանվորներին իրենց պետությունից պաշտպանելու յեվ բանվորների միջոցով իրենց պետությունը պաշտպանելու համար: (Ընդգծումը մերն է, Ա.Գ.):

Ահա Լենինն ինչպես կարողանում եր սեպիկատորեն գնահատել իրականությունը: Բանվոր դասակարգի հանձարեղ ստրատեգը աեսնում եր, թե վորքան անհունորեն բարդ է կադիտալիզմից սոցիալիզմ անցնելը, վորքան դժվար է լավ գործող, ճշմարիտ սոցիալիտական պետապարատ ստեղծելը, վորքան բազմազան ու տարբեր գիտակցական մակարդակ ու կադմակերպվածություն ունեն բանվոր դասակարգի տարբեր խավերը, վորքան ձեռն պիտի լինեն նրա կադմակերպությունները, վոր կարողանան այդ անցումը գյուրացնել՝ առանց պառակտելու ավանգարդը մասսաներից:

Պաշտպանի՞ր բանվորների նյութական յեվ հոգեւոր շահերը, սի՞ մտածիր, թե զրա անհրաժեշտությունը հիմա վերացել է: Չե՞ վոր խորհրդային որդանների բյուրոկրատականությունը դեմ պայքարելը նույնպես բանվորների շահերի պաշտպանություն է. իսկ բյուրոկրատիզմը չի կարելի հաղթահարել միայն մի ձեռով: Բանվորի անմիջական շահերի այս պաշտպանության դասերի միջոցով համբերատարությունամբ սովորեցրու, վոր նրանք միշտ ավելի ու ավելի խոր ըմբռնեն կոմունիստական խնդիրները: Ոգտագործի՞ր նրանց պայքարը պետությունը յեվ կուսակցությունն ոժան-

դակելու, վորպես զի նոր, բյուրոկրատիզմից զերծ, իսկական ըմբռնողական պետություն չեղ նոր, սոցիալիստական տնտեսություն կառուցվի:

Այս եր սովորեցնում է ենինն իր ճանաչում:

Բանվոր դասակարգի նյութական և հոգևոր շահերի պաշտպանություն վերաբերող այս խոսքերն, ի հարկե, միության աշխատակիցներից շատերի և կուսակցության մի մասի համար կը հնչեն վորպես նոր խոսքեր: Լենինը նորից է կրկնում այդ խոսքերն իր հոդվածի («Կարձյալ արհմիությունների, ընթացիկ մոմենտի և ընկերներ Տրոցկու և Բուխարինի սխալների մասին») վերջում: Լենինը բերում է ընդ. Տրոցկու պատճառով այն պնդումը թե՛ «միությունները կորցրել են իրենց գոյություն հին հիմքը — դասակարգային տնտեսական կռիվը». ապա առարկում է. — «այդ ճիշտ է, այդ հատկապ չափազանցություն է. դասակարգային տնտեսական կռիվը, վորպես միությունների հիմք, վերացել է, սակայն չի վերացել և զրգախտաբար յերկար տարիներ դեռ չի վերանա վոչ-դասակարգային «տնտեսական կռիվը» վորպես հիմք խորհրդային ապարատի բյուրոկրատական ազճատման դեմ կրուվելու իմաստով, աշխատավոր մասսաների հոգևոր և նյութական շահերի պաշտպանության համար կռվելու իմաստով, այն ել այնպիսի միջոցներով և ճանապարհներով, վորոնք այդ ապարատին անմատչելի չեն հայն»:

Միայն այժմ, յերբ մենք գործադրում ենք միությունների «նոր խնդիրները» ՆեՊ-ի ժամանակ, գլխավորապես բանվորների շահերի պաշտպանության խնդիրները, կարող ենք Լենինի հանդես բերած զարմանալի ռեալիստականություն ու հանճարեղ խորաթափանցությունը գրահատել:

Լենինի համար այդ բանաձևումը անսպասելի չեր: Դեռ 1919 թ. հունվարին միությունների 11 Համագումարում նա դեմ է անտահայտվում «միությունների պետականացման», վորովհետև նոր պետություն կառուցելը չա-

փագանց դժվար է, մանավանդ վոր «մինչև ծնկները կապիտալիզմից ժառանգած ցեխի մեջ ենք կանգնած»:

Լենինը բանավեճի ժամանակ վոչ միայն զարգացրեց իր հայացքները միությունների դրական դերի մասին պրոլետարիատի դիկտատուրայի շրջանում, այլև «բանվորական ուղղորդիչի» դեմ պայքարելիս հնարավորություն ստացավ մի անգամ ևս ձեվակերպելու իր հիմնական առարկությունները միությունների և կուսակցության դերի մասին սինդիկալիստական ընթերցման դեմ: Ուստի նրա վերաբերմունքը դեպի «բանվորական ուղղորդիչն» հատուկ հետաքրքրականություն ունի:

ԼԵՆԻՆԸ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԸՄԲՈՆՄԱՆ ՍԻՆԴԻ-ԿԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԵՂՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Անարխո-սինդիկալիզմը ժխտում է պրոլետարիատի քաղաքական կռվի և կուսակցության անհրաժեշտությունը: Սինդիկատները կամ, վոր միևնույնն է, արհմիությունները բանվորական կազմակերպության բարձրագույն փուլն են, վոր մենակ կարող են կապիտալիզմը տապալել: Քաղաքական կուսակցությունները, նրանց կարծիքով, բանվոր մասսաներին խաբելու համար են. նրանք նրա համար են, վոր հրապարակախոսներն ու փաստաբաններն ընտրությունների, մանավանդ պարլամենտական ընտրությունների ժամանակ բանվորների ձայները շահեն և այդպիսով իրենց համար կարիերա ստեղծեն:

Այդ պատճառով անարխո-սինդիկալիստները կռիվ են մղել և այժմ ել մղում են կոմկուսակցության ազդեցության դեմ արհմիությունների մեջ: Նրանք նույն իսկ իրավունք չեն տալիս միության անգամ կոմունիստներին միություններում իրենց ֆրակցիաներն ունենալու:

Միությունը կազմակերպության բարձրագույն ձևն է: Միությունները մի գեղեցիկ որ համաձայնություն կը դան ընդհանուր գործադուլ կանեն և մի հարվածով արտադուր-

թյունն իրենց ձեռքը կաննեն և բուրժուական պետու-
թյունը հիմն ի վեր կը խորատկեն:

Անարխո-սինդիկալիստական խմբակցություններից
շատերը նույն իսկ ժխտում են, թե զբաղվալիս հաղթե-
լուց հետո անհրաժեշտ և ունենալ հատուկ պրոլետարա-
կան պետություն, վերսկսեան ամեն մի պետություն չա-
րիք է:

Սինդիկատները, վերպես իսկական բանվորական կազ-
մակերպություններ, վոր միացնում են պրոլետարիատի մաս-
սաները, կապահովեն արտադրության վարումը նոր սկզբ-
բունքներով:

Մյանք են համառոտ պծերով անարխո-սինդիկալիստ-
ների հայացքները:

Նրանց առանձին խմբակցությունները տարբերվում
են այս իրեաների հեղափոխությամբ, վոր մեզ այժմ չի
հետաքրքրում:

Հեղափոխական Մարքսիզմի և Լենինիզմի առարկու-
թյուններն անարխո-սինդիկալիզմի գեմ սեզմ ձեռով հետե-
յալն են:

Անարխո-սինդիկալիստները շփոթում են պրոլետար-
իատի հեղափոխական-քաղաքական կռիվը պոլիտիկանու-
թյան հետ, նրա քաղաքական կուսակցությունը՝ կարիե-
րիստ-պարլամենտական գործիչների հետ: Այդ շփոթու-
թյունը նրանից և ծագել, վոր անարխո-սինդիկալիզմն իր
ստաջ ունի համաձայնականների, սեֆորմիստ-սոցիալիստ-
ների փորձը, վորանց համար իրոր պարլամենտի աթոռնե-
րի համար մղած կռիվն ինքնանպատակ և գարձել, վորանց
համար կազմակերպությունները բանվորներին խաբելու
համար են:

Իրենց ստաջ ունենալով սոցիալ-համաձայնական վա-
ճառված քաղաքականության փորձը՝ անարխո-սինդիկա-
լիստներն սոհոսարակ ժխտում են քաղաքականության
անհրաժեշտությունը բանվորների համար:

Ահա թե ինչու անարխո-սինդիկալիզմը խոր արմատ է

ձգել հատկապես այն յերկրներում, ուր աղճատված պար-
լամենտարիզմի սխտեմը խիստ աչքի յե ընկնում, ինչպես
որինակ Ֆրանսիայում, վորտեղ բանվոր դասակարգը ու-
ֆորմիստ առաջնորդներից հաճախ խաբվել է:

Մինչդեռ պրոլետարիատի քաղաքական կռիվ անհրա-
ժեշտությունը ժխտելով մենք փոքր ծառայություն չենք
մատուցում բուրժուակալին: Յուրաքանչյուր դասակար-
գային կռիվ քաղաքական կռիվ է:

Հեղափոխական-քաղաքական կռիվ մղել՝ նշանակում է
հայանաբերել բանվոր դասակարգի պատմական անելիք-
ները կապիտալիզմի տապալման և հասարակական կյանքը
նոր սկզբունքներով կառուցանելու վերաբերմամբ:

Քաղաքականությունից հրաժարվել՝ նշանակում է հը-
րաժարվել հեղափոխական խնդիրներից: Քաղաքականու-
թյան ակզը անսեռությունը ցնել՝ կը նշանակե փակվել
զուտ արհեստակցական շահերի նեղ շրջանի մեջ: Ռեֆոր-
միզմը բաժանում է քաղաքականությունը եկոնոմիկայից,
վերպես գի բանվոր դասակարգի պայքարը սահմանափակի
և զբանով բանվորական շարժումը քայքայի և բուրժուա-
կան իրեզուդիային յենթարկի:

Անարխո-սինդիկալիզմը ուեֆորմիստների պոլիտիկա-
նության գեմ պայքարելով եկոնոմիկան գարձյալ հակա-
զրում և քաղաքականության և զբանով նույնն է անում,
ինչ ուեֆորմիզմը:

Յեվ իրոք, պատերազմի և նախապատերազմյան տա-
րիների փորձը վորոշակի ցույց տվեց, վոր անարխո-սին-
դիկալիզմը, ինչպես և ուեֆորմիզմը, բուրժուական իդեո-
լոգիան են արտահայտում՝ չնայած ֆրագների հեղափո-
խականության:

Ֆրանսիայի անարխո-սինդիկալիստների մի զգալի
մասը ուեֆորմիստների հետ միասին ոժանդակում եր
Ֆրանսական իմպերիալիստ կառավարությանը Գերմանիայի
զեմ կռվելու: Թեթե տատանումից հետո Ֆրանսիայի ա-
նարխո-սինդիկալիստական խմբակցությունները կռիվ հայ-

տարարեցին Կոմիտեներն, խորհրդային պետութեան և Ֆրանսիայի կոմունիստները զեմ և այդ խնդրում մի ճակատ են կազմում ռեֆորմիստների և սոցիալիստական կուսակցութեանները հետ: Անարխո-սինդիկալիզմը նույնպիսի մի թշնամի յե կոմունիզմի համար, ինչպիսին ռեֆորմիզմն է:

Անարխո-սինդիկալիզմը ժխտում է կուսակցութեան անհրաժեշտութեանը: Մինչդեռ բոլոր հեղափոխութեանների փորձը, փորին մասնակցել են աշխատավոր մասսաները, սովորեցնում է, թե միայն հեղափոխական կուսակցութեանը, վոր կռիւն ուղին գիտե և պարզ ծրագիր ու դրածելակերպ է մշակել, վորը գիտե կռիւն, և կռիւն գիտենալով, վոր կարող է պրոլետարիատի և նրա հետեւից դնացող աշխատավոր շերտերի կռիւն հաջողութեանն ապահովել, վորովհետեւ նա միաձուլ է և կուռ կարգապահութեան յենթակա և վճռական, գիտակից և անձնագոհ բանվոր տարրերից է բաղկացած: Կուսակցութեանն անհրաժեշտ է իշխանութեան համար մղված կռիւն զեկավարելու և իշխանութեանը նվաճելու համար: Առանց կուսակցութեան բանվոր դասակարգը չի կարող հաղթել, ինչպես և չի կարող հաղթել այն բանակը, վոր չունի գլխավոր շտաբ:

Հաղթութեանը տանելուց հետո յե կուսակցութեանն անհրաժեշտ է, վորպես զի ծրագրված ձեռք նվաճած իշխանութեանն ոգտագործի՝ բանվորական պետութեան ստեղծելու համար: Բանվորական պետութեան անհրաժեշտութեան ժխտողը ժխտում է նաե պրոլետարիատի գիտաթիւն ժխտողը ժխտում է նաե պրոլետարիատի գիտաթիւն: Այդպիսի դադափարներ սուրայի անհրաժեշտութեանը: Այդպիսի դադափարներ քարոզողը բոլորովին հիմար է կամ դավաճան, վորովհետեւ միայն պրոլետարիատի գիտաթիւն կարող է հաղթանակ միայն պրոլետարիատի գիտաթիւն:

Բացի այդ, միայն կուսակցութեանը կարող է զեկավարել բանվորական շարժման բազմազան ձեւերը (միութեան, կոոպերացիա, կուլտ-կրթական աշխատանք), դրութեան, կոոպերացիա, կուլտ-կրթական աշխատանք), դրութեան մի ամբողջական միութեամբ իրար կապել, վորպես

զի կռիւն վճռական վարկյանին բանվոր դասակարգի բոլոր ուժերը կենտրոնացնի և թույլ չտա, վոր առանձին բանվորական գորամասերը հեղափոխական-դասակարգային կռիւն ճանապարհից շեղվեն:

Կուսակցութեանն ամբողջ պրոլետարիատին պարզում է նրա մոտակա և հեռավոր նպատակները. նա «համակենտրոնացած ազխտացիա» է մղում:

Այդ կարող է անել միայն դասակարգային կռիւն դարգացման ուղիների ըմբռնման միասնական մշակումն ու նեցող կուսակցութեանը:

Սակայն ինչ է սինդիկալիզմն ինքն ըստ ինքյան: Զե վոր նա ել կուսակցութեան է, թե խտրով նրան հակառակ է: Մինդիկալիստներն իրենք են խոսում հեղափոխական փոքրամասնութեան զերի մասին: Սակայն դրոծութեան ծրագրի մասին համաձայնութեան յեկած այդ հեղափոխական փոքրամասնութեանն ել հենց կուսակցութեանն է:

Արհմիութեանները (սինդիկատները) լայն անկուսակցական կազմակերպութեաններ են: Այնտեղ մտնում են բոլորովին տարբեր դասակարգային գիտակցութեան ու նեցող բանվորներ, վորոնցից շատերը համբարականութեան և նեղ արհեստակցականութեան ազդեցութեան տակ են և զեռ պարզ չեն ըմբռնում կռիւն հեռավոր շրջանները: Միայն կուսակցութեանը կարող է ոգնել, վոր այդ մասսաները հատունան:

Իշխանութեանը վրավելուց հետո յե զեռ յերկար ժամանակ կը մնա կուսակցութեան այդ դաստիարակչական, զեկավար գերը, վորովհետեւ դասակարգն իր ամբողջ մտտայով չի կարող միանգամից ազատվել կապիտալիզմի ցեխից:

Չիմա դառնանք արհմիութեանների մասին տեղի ու նեցած բանավեճին և Լենինի կռիւն, «բանվորական ու պողիցիայի» պլատֆորմի զեմ:

«Բանվորական ու պողիցիայի» պլատֆորմի հիմնական

գումարը կամ համագումարները» պետք է ընտրեն անտես-
սությունը վարող որգաններ: Այդպիսով բոլորովին վերաց-
վում է կուսակցության կազմակերպող, ղեկավարող, դաս-
տիարակող դերը արհմիություններին մեջ յեղած բանվո-
րության նկատմամբ, ինչպես և վերջինիս նույնպիսի դերը
կիսաքաղաքենիական և մանր բուրժուական մասսաների
նկատմամբ: Յեւ վոխանակ խորհրդային իշխանության
սկսած անտեսական նոր ձևեր ստեղծելու, գործնական աշ-
խատանքը շարունակելու և ղեկավարելու, մանր-բուր-
ժուական անարխիստական լիակատար քայքայումն է ստաց-
վում այդ աշխատանքին մեջ, վոր կը նպաստի բուրժուա-
կան հակահեղափոխության հաղթանակին»:

Թե ինչ մեծ նշանակություն էր տալիս Լենինն անար-
խիստիկալիստական շեղման դեմ մղվելիք կռիվին, յերե-
վում է համագումարի նույն բանաձևի հետևյալ կետից.
— «1. անհրաժեշտ համարել անշեղ և սխառմատիկ կռիվ
այդ գաղափարների դեմ (անարխիստիկալիստական
շեղման Ա. Գ.) 2. այդ գաղափարների պրոպագանդը Ռուս.
Կոմ. Կուս. անդամ լինելու հետ անհարժի համարել»:

Լենինի նման վերաբերմունքը դեպի այդպիսի գա-
ղափարները հասկանալի չէ, վորովհետև սրանք բոլորովին
հակասում են նրա գործին ու կյանքին և այն բանին,
ինչ նա սովորեցրել է կուսակցությանը և վորի շնորհիվ
կուսակցությունը ղեկավարել է բանվոր դասակարգին
այնպես, ինչպես պետք է ղեկավարեր: Մինչդիպիստա-
կան լատենաշփոթություն՝ կուսակցության և միություն-
ների խնդիրները հեղափոխական-մարքսիստական ձևով
ըմբռնելու փոխարեն — ահա ինչ էր «բանվորական ուսու-
ղիցիայի» պլատֆորմը:

Կուսակցությունն անկուսակցական տարերքին յեն-
թարկել, փոխանակ նրա ղեկավար, կազմակերպչական,
դաստիարակչական դերը շեշտելու, — այդ Լենինի համար
նշանակում էր խանդարել Կոմկուսակցության կռիվն ու

աշխատանքը, վորը ձգտում է բանվորական լայն մասսա-
ներին պարզ և կոմունիստական գիտակցության բերելու:

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՌՈՒՍ. ԿՈՄ. ԿՈՒՍ. ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ- ՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԿԵՏԻ

Կուսակցության մեջ գոյություն ունեցող սինդիկա-
լիստական շեղման մասին յեղած բանաձևը նշանակալից
է նաև նրանով, վոր Լենինը վերջ տվեց կուսակցության
ծրագրի արհմիություններին վերաբերող կետի սխալ մեկ-
նաբանություններին: Ինչպես հայտնի չէ, կուսակցության
ծրագրի § 5-ն ասում է. — «հանրայնացված արդյունաբե-
րության կազմակերպչական ապարատը պետք է հենվի
ամենից առաջ արհմիությունների վրա: Սրանք պետք է
հետզհետե ազատվեն նեղ համաքարականությունից և դառ-
նան խոշոր արտադրական միացումներ, վորոնք սկզբում
տվյալ արտադրության ճյուղի աշխատավորության մեծու-
գույն մասը, ապա հետզհետե ամբողջ աշխատավորու-
թյունը պիտի ընդգրկեն: Արհմիությունները, համաձայն Ռ. Ս. Ֆ.
Խ. Հ. որենքների և պրակտիկայի, մասնակցելով տեղա-
կան և կենտրոնական արդյունաբերական որդանների վար-
չությանը՝ պետք է ձգտեն վաստապես իրենց ձեռքը կեն-
տրոնացնել ժողովրդական անտեսության՝ վորպես մի ամ-
բողջական միություն՝ վարչությունը»:

«Այդպիսով ժողովրդական անտեսության կենտրոնա-
կան պետական վարչության և աշխատավոր լայն մասսա-
ների միջև անքակտելի կապ հաստատելով արհմիություն-
ները պետք է մասսաներին լայն չափով զրավեն անտե-
սությունը անմիջորեն վարելու»:

«Առաջին հերթին այս կետն էր, այսպես ասած, կու-
սակցական-ծրագրային հիմք ծառայել «բանվորական ուս-
ուղիցիայի» պլատֆորմի համար: «Բանվորական ուսուղի-
ցյան» պնդում էր, թե նա կուս.-ծրագրի այդ կետի գոր-
ծադրությունն է պահանջում: Ուստի վերին ատոմիկանի

կարևոր և պարզել, թե Լենինն ինչպե՞ս եր ըմբռնում կամ, ավելի ճիշտ, մեկնում այդ կետը:

Մենք արդեն տեսանք, վոր Լենինը միությունների պետականացումը տասնամյակներ տևող զարգացման պրոցես եր համարում, մինչև վոր բանվորների և աշխատավորների վերջին մնացորդներն իսկ դասակարգային դիտակցության բարձրագույն աստիճանին հասնեն: Այս բրդխում եր արդեն նրա հարցադրությունից (Միությունների II համագումարում, 1919 թ.):

Լենինը բանավեճի ժամանակ իր հողվածներով սպասուիչ ձևով մեկնել և ծրագրային այդ կետը: Լենինը մատնանշում ե, վոր ծրագրի այդ կետի մեջ շատ «խիստ» և «շատ յերկար» (նոտը գիրը մերն ե Ա. Գ.) աշխատանք պահանջող պայմաններ կան, վոր պետք ե կատարեն միությունները՝ նախ քան ծրագրի այդ կետն իրագործելը: Միությունները (միություններ ասելով Լենինը հասկանում եր ամբողջովին կազմակերպված պրոլետարիատը) ինչպես պետք ե ազատվեն նեղ համընթակալությունից, — հարցնում ե Լենինը և պատասխանում. — «կուտակցության դեկավարությամբ և պրոլետարիատի վոչ-պրոլետարական աշխատավոր մասսաների վրա ունեցած դատարարակշական և այլ ձևերի ներգործության ընթացքում»: Լենինն այնուհետև շեշտում ե, թե ծրագրի մեջ ասված ե, վոր «արհմիությունները պետք ե ձգտեն իրենց ձեռքը կենտրոնացնել ժողովրդական անտեսության՝ վարպետ մի ամբողջական միության՝ վարչությունը. — այս պայմանը, վորպես անտեսական պայման, չի կարելի իսկապես ավելի վաղ կատարած համարել, մինչև այն ժամանակ, յերբ մանր արտադրողները թե արդյունաբերության և հողագործության մեջ բնակչության և ժողովրդական անտեսության կետից ավելի պակաս մասը մնա»:

Ահա ինչպես ե Լենինը մեկնաբանում ծրագրի այդ կետը, վորը կուտակցության մի մասի սայթաքման պատճառ դարձավ:

Ո՞վ հիմա Լենինին արդարացի չի համարում, յերբ նա մանկամտություն եր համարում, թե սոցիալիստական անտեսության կառուցումը, վորին պետք ե մասնակցեն աշխատավորության ամենալայն շերտերը, մեղ մոտ կարճ ժամանակվա գործ ե: «Ձե՞ վոր կապիտալիստական արտադրությունը, վորին գործակցում եյին աշխարհի բոլոր տաշավոր յերկրները, տասնամյակների ընթացքումն և կառուցվել».— ասում եր Լենինը:

Լենինի և կոմունիստների համար այդ հարցը միայն այսպես եր զրված և այսպես ե զրվում, վոր կոմունիստական կուտակցությունը՝ պրոլետարիատի ավանդույթը, ղեկավարում ե անկուտակցական մասսային, նրան համընթակալությամբ կրթում ե, նրան քայլ առ քայլ բարձրացնում ե գիտակցության բարձր աստիճանին (կոմունիզմի պրոց), չի շտապում, առաջ չի վազում. այդ մասսայի հետ միասին կովում ե իորհրդային ապարատի բյուրոկրատացման դեմ, վարպետ դի բանվորների և գյուղացիների այդ մասսան կարողանա հետզհետե իր ձեռքը կենտրոնացնել ժողովրդական անտեսության վարչությունը:

Լենինն անողուտ տեսականացումն եր համարում այն վեճը, թե ինչպիսի ձևեր կը լինեն այն ժամանակ, յերբ այդ ինչպիսի մեծ չափով լուծված կը լինի: Այն ժամանակ արդյոք միություններ գոյություն կունենան, թե՞ սոցիալիստական հասարակության անդամների կազմակերպության նոր ձևեր հանգես կըզան. — այդ մասին մեր թոռները կը վիճեն, ասում ե Լենինը:

Մինչև իսկ կոմկուտակցությունը, վորին տասնամյակներ շարունակ Լենինն առաջնորդել ե, անմոռանալի դատաւ, թե վորն ե կապիտալիզմից կոմունիզմի անցնելու պայմանների սինդիկալիստական ըմբռնումը և վորը կոմունիստականը:

Այդ դասը վոչ միայն մեր կուտակցությանն ե պետք՝ անիշխանական-սինդիկալիստական շեղումների հնարավոր կրկնության դեմ կովելու համար, այլ և ամբողջ աշխարհի

բանվորական շարժմանը, վորը նույն պատմական շրջաններն է անցնելու, վորով Ռուսաստանի բանվոր դասակարգը Լենինի ղեկավարութեամբ անցել է։ Մյուս — յերկրներումն էլ վիճելու յեն, թե ինչ է արհմիությունները ղերը պրոլետարիատի զիկտատուրայի շրջանում, յերբ պրոլետարական գիկտատուրան այնտեղ կատարված իրականություն կը լինի։ Բանավեճի ժամանակ Լենինի գրած հոգվածներն ու ճառերը արհմիության ղերի մասին և X կուսամագուծարի Լենինի գրած բանաձևը «Մեր կուսակցության անարխիստական-սինդիկալիստական շեղման մասին» ղեռ յերկար ժամանակ կը ծառայեն Կոմինտերնին և ամբողջ աշխարհի բանվորական շարժմանը վորպես նըշանաձող նոր պետության շինարարության ժամանակի շխանությունը նվաճելու հետևյալ ոըը։

ԳԼՈՒԽ IV

ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ ՆԵՊԻ ՎԱՄԱՆԱԿ ՅԵՎ ԼԵՆԻՆԸ

ԻՆՉՆ Ե ՀԻՄՆԱԿԱՆԸ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆՈՐ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԻ ՄԵՁ

Նոր տնտեսական քաղաքականությանն անցնելը կուսակցության համար նշանակում էր, վոր շատ ավելի բարդ մեթոդներ են անհրաժեշտ նոր սոցիալիստական տնտեսությունը կառուցանելու համար, քան այն, ինչ զործադրվում էր «ռազմական կոմունիզմի» ժամանակ։ Դա նշանակում էր միաժամանակ, վոր ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական կառուցումը շատ ավելի յերկարատե ժամանակ է պահանջում, քան այդ քաղաքացիական կռվի տարիներում կարող էր թվալ։

Բոլորովին կասկածից ղուրս է, ինչպես մենք այդ հաճախ շեշտել ենք արդեն, վոր քաղաքացիական կռվի տարիներին, յերբ շատերը «ռազմական կոմունիզմի» վործի ազդեցության ներքո ղերադնահատում էին սոցիալիստական տնտեսության աճման թափը, Լենինը շատ պարզ էր տեսնում իրերի իսկական ղրությունը։ Նա հաճախ շեշտում էր, վոր այդ աճումը տեղի կունենա յերկար տարիների ընթացքում միայն։ Այդ պատճառով էլ նա խիստ ղեմ էր միությունների շտապ պետականացմանը։

Նոր տնտեսական քաղաքականությունն իսկապես խոստովանումն էր այն բանի, թե կուսակցությունը պայմանների հարվածների տակ «ռազմական կոմունիզմի» ժա-

79

սկզբունքներն ի վրա կկառուցի, յերբ դասակարգային տարբերությունները բոլորովին կվերանան:

Նրանց համար, վերոնք կկարծեյին, թե ուրեմն վոչ մի տարբերություն չկա մինչ-Հոկտեմբերյան և ՆԵՊ-ի շրջանի անտեսական կռվի մեջ, Լենինն ասում է. —

«Մյուս կողմից բացահայտ է, վոր կապիտալիզմի ժամանակ զործադուլային կռիվը պետական ազդարարող բայքայելու և տվյալ դասակարգային պետական իշխանությունը առաջադրելու համար է. մինչդեռ անցման փափկ պրոլետարական պետության ժամանակ, ինչպեսին մերն է, բանվոր դասակարգի մեկն մի յեկույթի վերջնական նպատակը պրոլետարական պետության և պրոլետարիատի դասակարգային պետական իշխանության ամրապնդումը միայն կարող է լինել՝ այդ պետության բյուրոկրատիկ աշխատանք, նրա սխալների և թուլությունների, նրա հակադուլային խուսափող կապիտալիստների անորժակների դեմ կռվելու միջոցով և այլն»:

Մեր մենչեիկներն իմաստակները, վորոնք Արեմուտի «գեմոկրատ» պետությունների մեջ ուսումնական «սարսափները» մոռանալու հնարավորությունն են վնասում, քիչ չեն վրդովված այս կետի պատճառով:

Նրանք մեր միությունները Զուբատովյան կադմակերպություն են համարում, վորովհետե այդ միությունները անտեսական կռիվը պրոլետարիատի գիկտատուրայի ժամանակ այդպես են հասկանում: Տեսնում էր Զուբատովը բանվորների միություններ եր կազմակերպում և ցանկանում նրանց կռիվը ցարիզմի համար ոգտակար և ցանկալի հունի մեջ դնել: Բայլ շեիկներն ել կազմակերպում են բանվոր մասսաները, վորպես զի նրանց անտեսական կռիվը... Սորհրդային իշխանության համար ցանկալի հունով աանեն: Մենչեիկներն այստեղ, ինչպես յեկույթնում է, անարխիստներին ձեռք են մեկնում. — յերկտի համար ել միենույնն է՝ թե ինչ պետություն է իշխում յերկրում, ինչ դասակարգային բնույթ ունի: Ամեն մի

պետություն բանվոր դասակարգի թշնամին է. ցարիզմ, թե Սորհրդային իշխանություն, — այդ միենույնն է:

Լենինի և մենչեիկների տարբերությունն այդ խնդրում այն է, վոր Լենինը Զուբատովյան եր համարում միությունների վաճառված, շահախնդիր, դավաճան բյուրոկրատիային (նույն ինտերնացիոնալին պատկանող, ինչ մենչեիկները), մինչդեռ մենչեիկները Զուբատովյան են համարում ուսումնական միությունների առաջնորդներին, վորոնք Սորհրդային իշխանությանը, վորպես պրոլետարական իշխանության, ոժանդակում են հերոսաբար կռվելու սոցիալիզմի համար:

Մենչեիկները հնարավոր են համարում, վոր արհմիությունները կապիտալիստական պետություններին նեցուկ հանդիսանան, իսկ անհնար, վոր նրանք Սորհրդային պետությունը պաշտպանեն:

Լենինն անթույլատրելի յեր համարում, վոր միությունները կապիտալիստական պետությանն ոգնեն, իսկ անհրաժեշտ՝ վոր նրանք Սորհրդային իշխանությունը պաշտպանեն:

Միությունների խնդիրների մենչեիկյան և հեղափոխական ըմբռնումների ամբողջ տարբերությունն այս է:

ՄԱՍՍԱՅԻ ՇԵՏ ԿԱՊԿԵԼՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լենինը մասսայի հետ կապվելուն վերաբերող բանաձևի կետի մեջ նորից ուսուցանում էր, վոր միությունների միջոցով մասսայի հետ ունեցած ավանգարդի կապը պրոլետարիատի կողմից նոր հասարակության կազմակերպման ամբողջ կռվի համար մեծ նշանակություն ունի:

«Ընկերական վերաբերմունք ունենալով դեպի մասսան և նրա կարիքները հոգատարությամբ բավաբարելով պետք է կարողանալ նրա անսահման վստահությունը դրավել», — ասա ինչ է պահանջում Լենինը միության աշխատակիցներից: Պետք է կարողանալ առանց մադաչափ կեղծ իդեալիզացիայի, մասսայի տրամադրությունն

ամեն մի բնույթ վորոշել. պետք է սերտ կապվել բանվորական կյանքի հետ, այլապես պրոլետարական գիտատուրայի ամբողջ մեխանիզմը չի գործի այնպես, ինչպես պետք է: Խոշորագույն և անեղ վտանգներից մեկը ամանգարդի կտրվելն է աշխատանքի վողջ բանակից:

Լենինն այնուհետև պատկերավոր ձևով (վորլանվ հիշենք) շարադրում է իր ուսմունքը կուսակցության դաստիարակի և միությունների գերի մասին պրոլետարիատի գիտատուրայի դարաշրջանում. — «Ինչպես վոր ամենալավ գործարարը հրաշալի շարժիչով և առաջնակարգ մեքենաներով չի գործի, յեթե փչացած է շարժիչի և մեքենաների միջի հաղորդիչ մեխանիզմը, այնպես էլ անխուսափելի յե մեր սոցիալիստական շինարարության կատաստրոֆան, յեթե կուսակցության և մասնակցների միջի հաղորդիչ մեխանիզմը՝ արհմիությունները լավ չեն կառուցված կամ լավ չեն գործում»:

ՀԱՎԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

«Պրոլետարիատի գիտատուրայի ժամանակ միությունների գրության ներքին հակասության մասին» գլխում հանճարեղ պարզորոշությամբ ձևաբանված են այն բոլոր դժվարությունները, վորոնց մեր վորե է արհեստակցական կազմակերպություն իր աշխատանքի ընթացքում կը հանդիպի: Այդ գլխում կարդում ենք. — «Մի կողմից նրանց (արհմիությունների Ա. Գ.) գլխավոր խնդիրն է՝ պաշտպանել աշխատավոր մասնակցների ամենամերձավոր և անմիջական շահերը, մյուս կողմից՝ նրանք վորպես պետական իշխանության և ամբողջ ժողովրդական տնտեսության կյանքին մասնակցողներ՝ չեն կարող ճշշումից հրաժարվել: Մի կողմից նրանք պետք է կարողանան մասնաձայն, նրա տվյալ մակարդակին հարմարվել, մյուս կողմից վոչ մի կերպ չպիտի զիջող լինին մասնաձայն նախապաշարումների և հետամնացության հանդեպ, այլ պիտի աշխատեն անշեղ կերպով բարձրացնել նրան դեպի ավելի բարձր աստիճաններ կայն»:

Միության յուրաքանչյուր աշխատակից, տեղկոմի յուրաքանչյուր անդամ սեպհական փորձով շատ լավ գիտե մեր առաջնորդի կողմից այդպես հանճարեղ կերպով ըմբռնած այդ հակասությունը: Լենինն ուսուցանում էր, վոր կյանքից բղխած այդ հակասությունները պետք է հաշտեցնել կարողանալ: Լենինը յուրաքանչյուր աշխատակցից հատուկ կարողություն, հատուկ տաղան էր պահանջում, վորպես զի այնպես մոտենա միության մասնաձայն, վոր նվազագույն չափի բաղխումով այդ հակասությունները լուծվեն:

Լենինն ինքն է դասեր տվել, վորով կարելի յե սովորել, թե ինչպես այդ հակասությունները պիտի լուծել այնպես, ինչպես կարողանում էր լուծել նա՝ դասակարգային կռվի այդ մեծ ստրատեգը:

ԿՈՒՎ ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐԻ ԿՐԱԾ ՄԱՆՐ-ԲՈՒՐԺՈՒԱԿԱՆ ԱՋԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՄ

«Կռվի պրոլետարիատի կրած մանր-բուրժուական ազդեցությունների դեմ» գլխում Լենինը նորից է մատնանշում կոմունիստական կուսակցության իր դաստիարակչական դերը միությունների մեջ: Լենինը գրում է. —

«Արհմիությունները միայն այն ժամանակ են իրական, յերբ նրանք անկուսակցական բանվորության շատ լայն շերտերն են միացնում: Դրանից անխուսափելի հետևում է այն, վոր հատկապես մեր գերազանցապես գյուղացիական յերկրում արհմիությունների մեջ հատատու են հենց այն քաղաքական ազդեցությունները, վորոնք կապիտալիզմի մնացորդների և մանր արտադրության վերնաշենքն են...»

Կոմկուսակցությունը, կուլտլրթական աշխատանք տանող խորհրդային հիմնարկները և միությունների մեջ գործող բոլոր կոմունիստները շատ ավելի մեծ ուշադրություն պիտի դարձնեն արհմիությունների մանր-բուրժուական ազդեցությունների, հոսանքների և շեղումների դեմ մղած կռվին, մանավանդ վոր ՆԵՊ-ը կապիտալիզմի վորոշ

ուժեղացմանը նպաստում է: Դրան իբրև հակակշիռ խիստ անհրաժեշտ է ուժեղացնել կռիվը բանվոր զասակարգի կրած մանր-բուրժուական ազդեցությունների դեմ»:

* *

Լենինը վերջին անգամ այսպես է բանաձևել մեր միությունների հիմնական խնդիրները նրանց գործունե-
յության նոր պայմաններում:

ՆեՊ-ի ժամանակ միությունների խնդիրների մասին Ռ.Կ.Կ. կենտկոմի բանաձևը, վոր գրել է Լենինը, գեո-
լերկար ժամանակով ռուսական արհշարժման քաղաքա-
կանությունն ու գործելակերպը սահմանել է: Յեւ յեթե
մեր արհմիությունները հիմա բավականաչափ ամուր բազա
ունին իրենց գործունեյության համար, յեթե նրանց կովի
մեթոդներն ու նպատակները պարզ են,— դրա պատճառն
այն է, վոր Լենինը գաղափարապես նրանց ղեկավարել է
միությունների խնդիրների վերաքննության ժամանակ,
վոր ՆեՊ-ին անցնելով եր պայմանավորված:

Յեւ յեթե մեր արհմիությունները միենույն ժամանակ
իրենց կովի փորձով կարող են ամբողջ աշխարհի արհեստակ-
ցական շարժմանը սովորեցնել,— այդ նրանից է, վոր
նրանց քաղաքականության է տակտիկայի հիմքը Լենինի
մեծ ուսմունքն է:

Մեծ առաջնորդը յուր ուղեղի լուսարձակով լուսա-
վորեց բանվոր զասակարգի հեղափոխական կովի ուղիներ-
ը է ցույց տվեց նրա առանձին գործառնների տեղը կովի
մեջ. նա ինքը մարտնչող պրոլետարիատի մեծագույն
ստրատեգն ու տակտիկն էր: Հենց նրա ղեկավարությամբ էր,
վոր պրոլետարիատը յուր առաջին հաղթանակները տարավ:

Նրա դասերն ամբողջ աշխարհի պրոլետարիատին զենք
են տալիս, վորի ոգնությամբ կարելի յե հաղթել: Այդ
զենքը չի բխանա Առաջնորդի մահից հետո, նա նույնքան
սուր կը մնա, ինչքան նրա կենդանության ժամանակ,—
այդ մասին վոչ մի կասկած:

15. Գործարտեղիկների կուլտ-
կոմիտեաների կանոնադրու-
թյունը
16. Ի՞նչ է արհեստակցական ար-
տադրական միությունը Ս. Գեդեցիս
17. Ի՞նչ պիտի խմանա ամեն մի մայր—Սպեւանկու
18. Լենինն է արհեստակցական շարժում—Գուրեվիչ
19. Ի՞նչ է պրոֆմիության անդամատունը—Տեսերից

Պ Լ Ա Կ Ա Տ Ն Ե Ր

20. «Բարձրացրու աշխատանքի արտադրողականությունը» 15 կ.
21. «Վերաշինենք մեր յերկիրը» (5. գույն) 15 կ.
22. «Կարգա» միության վատ անդամի մասին (2 դ.) 15 կ.
23. «Սոցապահովագրության մասին (4 գույն)» 15 կ.
24. «Բատրակ, լսիր Լենինին» (4 գույն) 15 կ.
25. «Կառուցող բանվոր հիշիր» (կրկնակի) 30 կ.
26. «Գնացիք հանդատության տները» (4 գույն) 15 կ.

Դիմել՝ Յերևան, Հ. Արմիությունների Խորհուրդ, № 14 սենյակ

Адрес: Эривань С. П. С. Арменнив комната № 14

